

ՍՈՒՐԻԱ ԽՍՏԻ ԿԸ ԴԱՏԱԴԱՐՏԵ ԻՐԱՆԻ ԴԵՄ ԱՄՆ-Ի ԿԱՄԱՅԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Սուրիոյ Արտաքին Գործոց Նախարարութիւնը խստիւ դատապարտեց Ժընեւի մէջ ՄԱԿ-ի մարդկային իրաւունքներու արտակարգ Նիստին ընթացքին, ԱՄՆ-ի եւ արեւմտեան երկիրներու Իրանի դէմ գոյացուցած կամայական որոշումը:

Սուրիոյ արտաքին գործոց նախարար դոկտ. Ֆայսալ ալ-Մըքտատ իրանցի իր պաշտօնակից Յուսէյն Էմիր Ապտուլլահեանի հետ հեռաձայնային հաղորդակցութեամբ շեշտեց, որ նման որոշումներ անընդունելի են եւ Իրանի գերիշխանութիւնը կը խախտեն:

Ան աւելցուց, որ Սուրիոյ Յանրապետութիւնը զօրակցութիւն կը յայտնէ Իրանի ղեկավարութեան, կառավարութեան եւ ժողովուրդին:

Նախօրօք, Իրանի Արտաքին Գործոց Նախարարութիւնը խստիւ դատապարտեց ՄԱԿ-ի մարդկային իրաւունքներու խորհուրդին գոյացուցած որոշումը, որուն համաձայն Իրանի մէջ Մահաա Ամինի մահուան առիթով յառաջ եկած ցոյցերը կանխելու համար միջազգային հետաքննութիւն պիտի կատարուի:

ՀՅԴ ԲԻՐՕՆ ԿԸ ԴԱՏԱԴԱՐՏԵ ԹԻՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՅԱՐՉԱԿՈՒՄԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԻՄՆԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Արդէն քանի օր է, որ թրքական բանակը վայրագօրէն յարձակում կը գործէ հիւսիսային Սուրիոյ խաղաղ բնակչութեան շրջաններուն վրայ՝ տեղւոյն քաղաքական ուժերը ամբաստանելով Պոլսոյ մէջ վերջերս գործուած ահաբեկչական արարքներուն որպէս հեղինակ: Անկախ կատարուած

ամբաստանութեան իրաւացիութենէն՝ թրքական իշխանութիւններուն ահաբեկչական այս գործողութիւնները կը յիշեցնեն անցեալին օգտագործուած ընտրապայքարի նոյն ոճը, իշխող նոյն շրջանակներուն կողմէ: Կը դատապարտենք թրքական բանակի հակամարդկային այս գործողութիւնները, որոնց զոհերը նոյնքան անմեղ են, որքան Պոլսոյ պատահական թիրախները: Միջազգային հանրութենէն կը պահանջենք դատապարտել թրքական գործողութիւնները եւ կանխել յաճակումները:

ՀՅԴ ԲԻՐՕ
 25 Նոյեմբեր 2022

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԷՍԴՐԱՏԱՅԻՆ ՆՈՒԿԱԽՈՒՄԻՆ ՓԵՐԱՉԱՆՅ ԵՆՈՅԹՆԵՐԸ

Հովանաւորութեամբ Բերիոյ Յայոց Թեմի հայրապետական Սուրբ Ագրէ. Տ. Մակար Ս. Եպս. Ազգարեանի, կազմակերպութեամբ Համազգայինի Նիկոլ Աղբալեան մասնաճիւղի Երաժշտական Յանձնախումբին, Շաբաթ, 26 եւ Կիրակի, 27 Նոյեմբերի երեկոյեան ժամը 8:00-ին, Հայկաի ամենայայտնի սրահներէն՝ արուեստագետներու արհմիութեան սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Էսդրատային երեկոն, գեղարուեստական ղեկավարութեամբ Բժիշկ Ռաֆֆի Ապճեանի:

Երկու օրերուն նոյն յայտագիրը ընդգրկող ելոյթներուն սրահը ողորուեցաւ հայ եւ օտար երաժշտասերներու բազմութեամբ: Հանդիսականները մեծ հաճոյքով եւ հիացմունքով վայելեցին իրենց իրամցուած երաժշտութիւնն ու երգերը:

Քրիստ Գարամանեան
 Շաբ.՝ 19 12

ՊԱՄԻՆԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԻ ԵՒ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԿԻՍԱՆԴՐԻԻ ԲԱՅՈՒՄ

Հովանաւորութեամբ Ճեզիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգ. Տ. Լեւոն Վրդ. Եղիայեանի, Ներկայութեամբ ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ, հայ դատի եւ քաղաքական հարցերու գրասենեակի պատասխանատու Կիրո Մանոյեանի, Արժ. Տ. Պասկ Զինյ. Պերպերեանի, Համազգայինի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան, ազգային պատասխանատուներու, միութիւններու ներկայացուցիչներու, պետական, կրթական պատասխանատուներու եւ Գամիշլիի մշակութային պետական կեդրոնի պատասխանատուներուն, Երկուշաբթի, 21 Նոյեմբերին տեղի ունեցաւ Համազգայինի Գամիշլիի «Ա. Ահարոնեան» Նոր կեդրոնի բացումը:

Կեդրոնի մուտքին ՀՍՀՄ-ի Փողերախումբը ողջունեց ներկայ հիւրերը, ապա ինչեցուց Սուրիոյ եւ Յայաստանի քայլերգները, որմէ ետք կեդրոնի բացումը կատարեցին Հոգեշնորհ Յայր Սուրբը, մեծարգոյ Կիրո Մանոյեանը, Համազգայինի Ս. Շրջ. Վարչութեան ատենապետուհին եւ մասնաճիւղի ատենապետը:

Այնուհետեւ ներկաները ուղղուեցան դէպի կեդրոնի սրահ, ուր քօղագերծուեցաւ Աւետիս Ահարոնեանի կիսանդրին: Գամիշլիի «Աւետիս Ահարոնեան» կեդրոնի բացումը կատարեցին:

Բժշկի. Մարի Մելքոն
 Շաբ.՝ 19 12

Խմբագրական

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆ
ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

Թուրքիոյ իշխող վարչակարգը վերջին ամիսներուն շրջանառութեան մէջ դրաւ Սուրիոյ հետ յարաբերութիւններու կարգաւորման գործընթացի հաւանականութիւնը, առանց երաշխիքներ տալու երկրէն իր ուժերը դուրս բերելու գծով:

Թուրքիոյ նախագահին Սուրիոյ նախագահ ալ-Ասատի հետ տեսնուելու անուղղակի առաջարկները նախընտրական իր ծրագիրներուն ծանայեցնելու միտում ունին ակելի քան յարաբերութիւններու կարգաւորման լուրջ քայլի:

Նախընտրական շրջանի քաղաքական նպատակները կը հետապնդեն երկու քայլի իրականացում. Առաջինը՝ սուրիացի գաղթականներուն հարցի լուծումն է, անոնց Սուրիա վերադարձով, իսկ երկրորդը՝ քրտական գործօնին պատրուակով Սուրիոյ սահմանին ապահովական գօտիի ամրագրումն է:

Թուրքիա կը ջանայ միեւնոյն ատեն Սուրիոյ հիւսիսարեւելեան շրջաններուն մէջ իրեն ենթակայ գինեալ խմբաւորումները միացնել՝ քրտական գործօնին դէմ գինեալ ընդդիմութեան գործօնը օգտագործելու եւ ապագային նաեւ այդ շրջանին մէջ Սուրիոյ տարածքներէն անջատուող այլ սուրիական մասնիկ մը գարգացնելու հեռանկարով, յար եւ նման քրտականին: Առաջինը սակայն իրեն ենթակայ ըլլալու նախապայմանով բնականաբար:

Թուրքիոյ այս նկրտումները լաւ կ'ըմբռնէ Սուրիոյ պետութիւնը քանի մը նկատառումներով.

Ա) Թուրքիոյ նախագահը հակառակ բազմիցս շեշտելուն Սուրիոյ ինքնիշխանութեան եւ տարածքային ամբողջականութեան պահպանման կարեւորութիւնը, փաստօրէն գործնական ոչ մէկ քայլի կը դիմէ: Թրքական ուժեր դուրս չեն գար սուրիական տարածքներէն ու սուրիական բանակին յանձնելու գանոնք, որպէսզի պետութիւնը իր վերահսկողութեան տակ ամեն Սուրիոյ նշեալ շրջանները, միեւնոյն ատեն գապելով Թուրքիոյ սպառնացող գինեալները: Ի՞նչ ինքնիշխանութեան մասին է Թուրքիոյ նախագահին խօսքը ուրեմն... հարցական կը մնայ:

Բ) Թուրքիա կը շարունակէ գինել իրեն ենթակայ խմբաւորումները Սուրիոյ մէջ, ինչ որ կասկածի տակ կը դնէ անոնց գինու մի հեռակայ նպատակները: Մինչ այդ յարաբերութիւններու կարգաւորման նախապատրաստուող կողմը հարկ է որ դադորի գինելէ սուրիական պետութեան վերահսկողութենէն դուրս գտնուող խմբաւորումները, եթէ կը ձգտի ապահովական գօտի ստեղծել ու գերծ պահել Սուրիոյ հիւսիսային շրջանը գինեալներէ:

Գ) Թուրքիա կը շարունակէ հրթիռակոծել սուրիական տարածքներ, սպառնալով Սուրիոյ ապահովութեան եւ անտեսելով միջազգային օրէնքները:

Այս բոլորին ի պատասխան սուրիական կողմը խանդավառ չի թուիր ըլլալ, ոչ ալ յարաբերութիւններու կարգաւորման շտապողականութիւն կը ցուցաբերէ: Սուրիա, սակայն, դէմ չէ յարաբերութիւններու կարգաւորման, որովհետեւ Ապառնայի բանակցութիւններու ճամբով իսկ փուլ մը կտրած է երկիրը գինեալներէ ազատագրելու ու պետութեան եւ բանակին վերահսկողութեան տակ ամենելու, այսպիսով իսկ քաղաքական երկխօսութիւնը դրական համարելով:

Ռուսիա եւ Իրան իրենց կարգին կը ջանան կարելի դարձնել Թուրքիա-Սուրիա յարաբերութիւններու կարգաւորումը, շրջանը գերծ պահելու արտաքին այլ խաղացողներու ազդեցութենէն եւ կանխելու տարածաշրջանի լարուածութեան ընդլայնումը: Սուրիական տագնապի ձրգ-ձրումը, վերջապէս, իր ազդեցութիւնը պիտի ունենայ Իրանի եւ Ռուսիոյ վրայ: Առաջինը զգուշութեամբ կը ջանայ արեւմտեան երկիրներու օրըստօրէ բազմացող սադրանքներուն դէմ դնել, իսկ երկրորդը՝ Ուքրանիոյ պատերազմը կը դիմագրաւէ իր ողջ ուժերով:

«Գ.»

-Սուրիոյ Խորհրդարանի արաբական արտաքին հարցերու յանձնաժողովը խստիւ դատապարտեց հիւսիսային Սուրիոյ մէջ քրտական ԶԱՍԱՏ գինեալ խմբաւորումներուն սուրիական պետութեան կողմէ ճշդուած ուսումնական ծրագիրի դասաւանդման արգելումն ու աշակերտները ուսումնէն զրկելը:

Յանձնաժողովը շեշտեց, որ նման արարքներ ՄԱԿ-ի պայմանագիրն ու միջազգային մարդկային իրաւունքներու օրէնքը կը խախտեն, տեղւոյն բնակիչները գաղթի կը մղեն եւ միջազգային խաղաղութիւնն ու ապահովութիւնը կը վտանգեն:

-Սուրիոյ Առողջապահութեան Նախարարութիւնը յայտարարեց, թէ Միջազգային Առողջապահութեան Կազմակերպութենէն, ՄԱԿ-ի Մանկական հիմնադրամ՝ «ԻՒՆԻՍԵՖ»-էն եւ «GAFFI» Զամաշխարհային Պատուաստներու Նախաձեռնութենէն 2 միլիոն հնդկախտի պատուաստ ստացաւ: Նախարարութիւնը ակեցուց, որ աջակցելով սուրիական կառավարութեան հնդկախտի տարածումը կանխելու ճիգերուն, 4 Դեկտեմբեր 2022-էն սկսեալ հնդկախտի դէմ պատուաստի քարոզարշաւ պիտի յայտարարէ:

-Սուրիոյ վարչապետ Զուսէյն Արնուս հաղորդագրութեամբ կոչ ուղղեց հանրային պատկան կողմերուն՝ քարիւղի շուկային մէջ տեղի ունեցած փոփոխութիւններուն համընթաց որոշումներ գոյացնել, մինչեւ 2022-ի աւարտը: Զաղորդագրութեան համաձայն, ինքնաշարժներու տրամադրելի պենզինի եւ մագնիզի քանակը 40% պիտի նուազի: Որոշումն պիտի բացառուի հանրային փոխադրամիջոցները:

-Չինաստան մտահոգութիւն յայտնեց Սուրիոյ վրայ թրքական եւ Իսրայելեան յարձակումներուն հետեւանքներուն գծով: ՍԱՆԱ վկայակոչելով «Նովոսթի» լրատու գործակալութիւնը, յայտնեց, թէ ՄԱԿ-ի մէջ Չինաստանի բանազնաց Զենկ Շուանկ ՄԱԿ-ի Ապահովութեան Խորհուրդի նիստին կոչ ուղղեց Սուրիոյ վրայ թրքական եւ Իսրայելեան յարձակումները կանխելու, ինչպէս նաեւ Սուրիոյ գերիշխանութիւնն ու տարածքային ամբողջականութիւնը պահպանելու:

-ՄԱԿ-ի մէջ Սուրիոյ մնայուն բանագնացի փոխանորդ դոկտ. Զաքամ Տանտի Սուրիոյ քաղաքական եւ մարդասիրական իրավիճակին շուրջ ՄԱԿ-ի Ապահովութեան Խորհուրդի նիստին ըսաւ. «Սուրիոյ իրավիճակի քննարկման ՄԱԿ-ի Ապահովութեան Խորհուրդի նիստերը պիտի մնան ապարդիւն, նոյնիսկ կարգ մը պետութիւններու համար ժամանց, այնքան ատեն, որ անոնք լուծման միջոցներ չեն ճշդեր»:

ՀԱՅ ԴԱՏԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԸ ԱՄՆ ՔՈՆԿՐԵՍԻՆ ԿՈՉ ՈՒՂԱԾ Է ԱՐՅԱԽԻՆ 50 ՄԼՆ ՏՈՒՐԻ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՅԱՏԿԱՅՆԵԼՈՒ

Ամերիկայի Հայ Դատի Յանձնախումբը ԱՄՆ-ի օրենսդիրներուն կոչ կ'ուղղէ քննարկուող տարբեր ծախսերու փաթեթին մէջ ընդգրկել Արցախին 50 միլիոն տոլարի օգնութեան փաթեթը: Այս մասին կը յայտնէ Հայ Դատի Յանձնախումբը:

Ծերակոյտի արտաքին յարաբերութիւններու յանձնաժողովի նախագահ Պոպ Մենենտեզին հասցեագրուած նամակին մէջ Ամերիկայի Հայ Դատի Յանձնախումբի նախագահ Ռաֆֆի Համբարեան ամերիկահայ համայնքի եւ գործընկերներու անունով շնորհակալութիւն յայտնած է անոր Կովկասի մէջ ԱՄՆ քաղաքականութեան վերաբերեալ վերջին լուսմներուն համար:

Լուսմներուն ընթացքին Պոպ Մենենտեզ անընդունելի անուանած էր Ուաշինկթընի ռազմական աջակցութիւնը Ատրայեճանին եւ արցախահայերուն օգնութիւն չուղարկելը:

Ծերակոյտի արտաքին յարաբերութիւններու յանձնաժողովի նախագահ Մենենտեզին ուղղուած նամակին մէջ նաեւ կը նշուի հետեւեալը. «*Ինչպէս ցաւալիօրէն երեւցաւ Ձեր լուսմներու ընթացքին, ԱՄՆ-ի ներկայիս ներգրաւուածութիւնը տարածաշրջան կը ղեկավարուի քարիւղով հարուստ Ատրայեճանի կողմէ՝ փտած բռնապետութեան կողմէ, որուն Պայտընի վարչակազմը թույլ տուած է թելադրել ԱՄՆ-ի քաղաքականութիւնը*»:

Քոնկրէսի հայկական յանձնախումբի հիմնադիր համանախագահ Ֆրէնք Փալոնին յղած նամակին մէջ Համբարեան շեշտած է. «*Ինչպէս գիտէք, Պայտընի վարչակազմը, ինչպէս նախապէս Թրամի վարչակազմը, Ատրայեճանի ճշման տակ Արցախին ԱՄՆ մարդասիրական օգնութիւնը արգելափակելու անխոհեմ եւ անպատասխանատու քաղաքականութիւն վարած է՝ հակառակ այնտեղ անոր լուրջ կարիքին, ինչպէս նաեւ երկու կուսակցութիւններու լայն աջակցութեան, որ այս օգնութեան ծրագիրը կը վայելէ Քոնկրէսի երկու պալատներուն մէջ: Արցախին ԱՄՆ-ի օգնութեան դէմ Ատրայեճանի վերջին վերացումը Ամերիկայի Հայ Դատի յանձնախումբի եւ մեր համայնքի դաշնակցային գործընկերներու համար օրենսդրական գերակայութիւն է*»:

Սեպտեմբերին քոնկրէսական Փալոն եւ Նեւտայի քոնկրէսական Թինա Տիտուս Քոնկրէսի աւելի քան 45 անդամներու աջակցութեամբ դիմած էին ԱՄՆ պետքարտուղար Էնթոնի Պլինքընին եւ ԱՄՆ Միջազգային գարգացման գործակալութեան (USAID) տնօրէն Սամանթա Փաուըրին՝ կոչ ուղղելով «*անյապաղ քայլերու ձեռնարկել՝ յատկացնելով զգալի միջոցներ՝ վտանգի տակ գտնուող Արցախի հայ բնակչութեան*»:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԽՄԲԱԿՅՈՒԹԻՒՆ «ՈՒՆԵՅԱԾ ԵՆՔ ԱՆԿԵՂԾ ԲԵՆԱՐԿՈՒՄ, ՏԵՂԵԱԿ ԵՂԱԾ ԵՆՔ «ՎԵՐԱԾՆՈՒՂ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»-Ի ՈՐՈՇՈՒՄԵՆ»

Հայաստանի Ազգային ժողովի «Հայաստան» խմբակցութիւնը հանդէս եկած է յայտարարութեամբ, որուն մէջ անդրադարձած է խմբակցութեան կազմին մէջ ընդգրկուած «Վերածնունդ Հայաստան» կուսակցութեան պատգամաւորներուն՝ իրենց պաշտօնէն հրաժարելու որոշումին:

Յայտարարութեան մէջ կը յիշուի. «*«Վերածնունդ Հայաստան» կուսակցութեան մեր գործընկերներուն հետ ունեցած ենք անկեղծ քննարկում, տեղեակ եղած ենք որոշումէն:*

Արձանագրենք, որ մեր միացեալ քաղաքական նպատակադրումին, սկզբունքներուն մէջ ոչինչ փոխուած է:

Յարգանքով կը վերաբերինք մեր գործընկերներու որոշումին: Վստահ ենք քաղաքական այս պայքարին մէջ տակաւին շարունակական ու միացեալ ընելիքներ շատ կան»:

ԸՆԿԵՐՎԱՐ ՄԻջԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԸ ԴԱՏԱԴԱՐՏՈՂ ԲԱՆԱՁԵՒ ԸՆԴՈՒՆԱԾ Է

25-27 Նոյեմբերին Մատրիտի մէջ տեղի ունեցաւ Ընկերվար Միջազգայնականի խորհուրդի նիստը եւ համագումարը, որուն կը մասնակցէին շուրջ 80 երկիրներէ մօտ 400 պատուիրակներ:

ՀՀ Դաշնակցութիւնը նախապէս ներկայացուցած էր դարաբաղեան տազնապին վերաբերող եւ Հայաստանի նկատմամբ ատրայեճանական յարձակողապաշտութիւնը դատապարտող բանաձեւ, որ համագումարին կողմէ ընդունուեցաւ 27 Նոյեմբերին:

«Լեռնային Ղարաբաղի մէջ եւ անոր շուրջ տազնապին վերաբերեալ» բանաձեւով Ընկերվար միջազգայնականը նկատի առնելով 2021 թուականի Մայիսէն Հայաստանի տարածքին մէջ ատրայեճանական զինուորական գործողութիւնները՝ մասնաւորապէս քաղաքացիական ենթակառուցուածքներու եւ բնակավայրերու նկատմամբ, կոչ կ'ուղղէ Ատրայեճանին զօրքերը դուրս բերելու Հայաստանի տարածքէն: Բանաձեւով նաեւ կը դատապարտուի որեւէ երրորդ կողմի մասնակցութիւնը տազնապին:

Ընկերվար միջազգայնականը նաեւ դատապարտած է հայ ռազմագերիներու կալանաւորումներն ու կտտանքները՝ պահանջելով գերիներու ու պահուող անձերու անյապաղ ու անվերապահ ազատ արձակումը:

Համագումարը ըստ էութեան ընդունած է, որ դարաբաղեան տազնապը լուծուած չէ, արձանագրած է, որ Ընկերվար միջազգայնականը տեսական ժամանակ ներգրաւուած եղած է Լեռնային Ղարաբաղի մէջ խաղաղութեան հաստատման գործընթացին մէջ եւ, որ տազնապը չի կրնար ունենալ ռազմական լուծում: Ընկերվար միջազգայնականը կարեւոր նկատած է դարաբաղեան տազնապի լուծումը՝ շրջանին մէջ կայունութեան եւ խաղաղութեան հաստատման ուղղութեամբ եւ անգամ մը եւս կոչ ուղղած է ԵԱՀԿ-ի Մինսքի խմբակի համանախագահ պետութիւններուն ու առհասարակ միջազգային հանրութեան շարունակելու ջանքերը առարկայական բանակցութիւններու համար:

Համագումարը նաեւ ընդունած է շարք մը այլ բանաձեւեր՝ համերաշխութիւն յայտնելով աշխարհի տարբեր անկիւններուն մէջ տազնապներու գոհ դարձող կողմերուն:

ՀՀ Դաշնակցութիւնը, արտաքին քաղաքականութեան իր բոլոր կարելիութիւններով, այսուհետեւ եւս պիտի շարունակէ Հայաստանի եւ Արցախի հանրապետութիւններու շահերու միջազգային պաշտպանութեան ուղղուած աշխատանքները:

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ «ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԱԿԱՆ ԶԻՆԵԱԼ ՈՒԺԵՐԸ 10 ՕՐ ԱՆԸՆԴՄԷՅ ԿՐԱԿ ԲԱՅԱԾ ԵՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԻՐՔԵՐՈՒՆ ՈՒՂՈՒԹԵԱՄԲ»

29 Նոյեմբերին տեղւոյն ժամը 00:25-03:00-ին, Ատրայեճանի Զինեալ Ուժերու ստորաբաժանումները տարբեր տրամաչափի հրաձգային զինատեսակներով կրակ բացած է հայ-ատրայեճանական սահմանագօտի արեւելեան հատուածին մէջ տեղակայուած հայկական դիրքերու ուղղութեամբ: Այս մասին յայտնած է ՀՀ Պաշտպանութեան Նախարարութիւնը: Հայկական կողմը կորուստներ չունի:

29 Նոյեմբերին իրադրութիւնը առաջնագիծին վրայ յարաբերականօրէն կայուն է:

«ՅՈՍ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ՑՈՒԱԿՆ Է...»

Ս. Սուսիտյան

...Պիտի լսել հեռաձայնողը, եթե պատահեր, որ Ընկեր Ցուլակը քիչ մը հեռու ըլլար հեռաձայնի գործիքէն եւ չկարենար անմիջապէս պատասխանել. հեռաձայնին վրայ արձանագրուած՝ ինքնավստահութիւն բուրոյ իր խօսքը պիտի թելադրէր, որ պէտք էր պատգամ մը ձգել եւ ինք անպայման կը պատասխանէր շուտով: Իսկապէս ալ, հեռաձայնողը ընդհանրապէս երկար չէր սպասեր, եւ Ընկեր Ցուլակին կատակախառն ձայնը կը հնչէր գիծին միւս ծայրէն:

Յիշատակներու անհատու՛մ գանձեր ունէր Ընկեր Ցուլակը, եւ այդ գանձարանին մէջ անմոռելի տեղ բռնած էին ծանօթներ, ընկերներ, բարեկամներ: Բոլորին հետ ունէր հարազատի վերաբերմունք, անկախ անկէ, թէ ե՞րբ ծանօթացած էր տուեալ անձին հետ: Ու եթէ յիշենք, որ կտրած էր աւելի քան մէկ դարու կեանքի ճանապարհ, գործ-ծանօթութիւն ունեցած էր բիրաւոր մարդոց հետ, կարելի է հետեցնել, թէ այդ ծանօթութիւնները ինչպիսի՛ շտեմարանով մը հարստացուցած էին իր կեանքը: Օժտուած էր սուր յիշողութեամբ, այլ գանձ մը՝ որ մըշտարթուն էր 100-րդ տարեդարձէն շահ տեսք ալ: Ու եթէ պատահէր, որ պէտք էր խօսիլ այս կամ այն ծանօթին կամ ընկերոջ մասին, խօսքը անպայման պիտի համեմուր անձին կապուած դրուագով մը, որ իսկ պատումը անխուսափելիօրէն պիտի հիւսուէր սրամտութեամբ ու կատակով մը:

Բազում արժանիքներով օժտուած մարդ էր Ընկեր Ցուլակը, եւ առաջին հերթին՝ զուարթախոհութեամբ: Եթէ մէկուն հետ սոր ծանօթացած էր, հնարքը կը գտնէր գիտնալու, թէ ան «ինչացու է», այսինքն՝ ուրկէ՛ եկած է, ո՞ր տեղացի է (ինք հպարտ վանեցի էր), ու քիչ ետք, տրեկին հետ խօսակցութիւնը կը գարգանար այնպիսի՛ մտերմութեամբ մը, որ կարծէր թէ տասնեակ տարիներու բարեկամութիւն ու մտերմութիւն կար իրենց միջեւ:

Արհեստավարժ լուսանկարիչ ըլլալով, լուսանկարչական գործիքը իրեն համար եղած էր անհաշուելի թիւով մարդոց հետ ծանօթանալու եւ անոնց դիմանկարները որսալու անցագիր մը: Պաղտատէն մինչեւ Պէյրուք ու Միացեալ Նահանգներ, անոր ոսպնեակը որսացած էր պետական, զինուորական, կրօնական, քաղաքական, կուսակցական, ազգային եւ, մէկ խօսքով, հանրութեան կեանքին մէջ երեւելի ու քիչ երեւելի մարդոց դէմքերը, մտերմիկ պահերը: Ունէր լուսանկարներու շտեմարան մը, որ իր հարստութեամբ ու բազմազանութեամբ հազուադէպ է հայկական կեանքին մէջ:

Եթէ օրինակ առնեն անձնական փորձառութիւնս (եւ նման փորձառութիւն ունեցողներուն միակը չեմ անտարակոյս), կը յիշեմ, թէ մեր

առաջին հանդիպումը եղաւ «Ասպարեզ» օրաթերթի խմբագրատան մէջ, աւելի քան 25 տարի առաջ: Իր ժամանումէն առաջ, գրոյցի բըռնուած էի Մասիս կրթատեանի հետ, որուն ծանօթ էի տարիներ առաջ, երբ «Ազդակ»-ի երգիծանկարիչն էր, իսկ մենք, սկսնակ ուսանողներս, երկչոտ քայլերով կը հաւաքուէինք խմբագրատունը, Մասիսին նայելով այնպէ՛ս, ինչպէս պէտք էր նայիլ...

«երգիծանկարի կրարատ»-ին: Ընկեր Ցուլակը «Ասպարեզ»-ի խմբագրատունը մտաւ քիչ մը կորաքամակ (80-ի սեմին էր), «ծխական այցելութիւններ» տուաւ խմբագիրներուն եւ անձնակազմի միւս անդամներուն, բոլորին առատօրէն ժպիտ բաշխելով, ապա մօտեցաւ իր խոհակից Մասիսին, որ ծանօթացուց մեզ: Մեր յաջորդ հանդիպումին, քանի մը օր ետք, նոյն վայրին մէջ, մեղմ ժպիտով մը մօտեցաւ եւ՝ «Ըսէ՛ տեսնեմ, հերո՛ս, ուրկէ՛ ես, ծնողներդ ուրկէ՛ եմ...», եւ նմանօրինակ հարցումներու տարափով մը գրկեց զիս: Ու երբ իմացաւ, թէ ծնողներս այնպէս էին, ժպիտը աւելի՛ լայնացաւ, որ այնուհետեւ, բազում սրամտութիւններով պիտի ակնարկէր այդ «արժանիք»-իս, պիտի ընէր հարգար ու մէկ կատակ, բոլորն ալ ողորմով պարտուած: Չեմ յիշեր, թէ իր կատակներուն մէջ վիրաւորական բառ մը եղած է, ընդհակառակն, մինչեւ իսկ ի չգոյ՛ է գովասանքներ պիտի որոնէր ու գտնէ՛ր անպայման:

Յետոյ, օր մը թեւանցուկ՝ զիս բարձրացուց խմբագրատան երկրորդ յարկը (այդ օրերուն, խմբագրատունը Կլետտէյլ էր), նստեցուց դիմացը եւ սեղանին վրայէն վերցուց լուսանկարչական գործիքը, ըսելով որ զիս պիտի նկարէր: Առարկեցի, ըսելով, որ լուսանկարուիլ չեմ սիրեր, ինք պէտք է ականաւոր մարդիկ նկարէ: Բարեկամ մը փսփսաց, որ պէտք չէ նեղացնեմ Ընկեր Ցուլակը, իսկ ինք կատակելով համոզեց, որ իր ոսպնեակը միայն ականաւոր մարդոց համար չի գործածեր:

Տարիները սահեցան: Հանդիպումներու վայրը փոխադրուեցաւ Հ.Յ.Դ. կեդրոնական ակումբի շէնքը, ուր բազմաթիւ ընկերներու հետ ինք-

նէկ ժամադրութիւն մը ունէր ամեն Շաբաթ առաւօտ: Հոն ունէր «մտալուն յաճախողներ», նաեւ պատահական այցելուներ: Մագնիսականութիւն մը ունէր, որ այդ ժամերուն ակումբի այդ սենեակը կը բերէր իր կատակներուն եւ սրամտութիւններուն կարօտ ընկերները: Այլապէս, «Ասպարեզ»-ի խմբագրատունը կը մարդոյնաճախավայրը: Հոն պէտք էր անցընէր շաբաթամիջի օրերու առաւօտեան քանի մը ժամերը, թերթը կարդար, անսպառ գանձարանէն ժպիտներ բաշխէր օրինութեան պէս, ապա, կէսօրին պէտք է վերադառնար տուն, Փասատիւնա, վարելով իր ինքնաշարժը:

Իր պատածները կը վերակենդանացնէին իր այն ծանօթները, որոնք քալած էին իր կեանքի արահետներէն: Մինչեւ իսկ եթէ որոշ անձի մը մասին իր մէկ պատմութիւնը կրկնէր, պատումը կը հիւսուէր նոր գուարթախոհութեամբ մը, անվնաս կսմիթով մը, սակայն նաեւ անուղակիօրէն ապացուցելով, որ պատմածին մէջ չափազանցութիւն կամ «յաւելուածներ» չկան:

Ու պատահեցաւ, որ աւելի քան տասը տարի առաջ, գրոյցի մը պահուն, յայտնեց, թէ կը փափաքի իր լուսանկարներու շտեմարանէն ընտրանի մը լոյս ընծայել ալպովի ձեւով: Խորհրդակցած էր այլ ընկերներու եւ բարեկամներու հետ, գտած էր գործակցելու տրամադիր քանի մը հոգի (ո՛վ պիտի չուզէր գործակցիլ իրեն հետ), կ'ուզէր գործը գլուխ հանել առանց ուշացումի: Ու պատահեցաւ, որ այդ աշխատանքին ներգրաւէ նաեւ զիս: Եւ ահա, ստեղծուեցաւ Ընկեր Ցուլակին հետ աւելի խոր ծանօթութիւն ստեղծելու առիթ մը: Աշխատանքը երկարեցաւ քանի մը ամիսներու վրայ, ո՛չ թէ որովհետեւ դժուար գործ էր եղածը, այլ որովհետեւ հանդիպումները մեծ մասամբ կը վերածուէին իր անըստ պատմութիւններուն բաժնեկից դառնալու պահերու: Բազմապար լուսանկարներու մէջէն պէտք էր ընտրել հաւաքածոյին մէջ տեղադրուելիքները՝ իր ճշդած նախապատուութեան կարգով: Իւրաքանչիւր դիմանկար ունէր իր պատմութիւնը (թէ ե՞րբ եւ ինչպիսի՞ պայմաններու մէջ որսացած էր զայն), բազում դրուագներ ունէր պատմելիք՝ իր քաղած դէմքերուն մասին, մեծ մասը՝ կատակախառն, սակայն ուրիշներու պարագային, ձայնն իսկ կը մատնէր, թէ ինչպիսի՛ յարգանք ու համակրանք ունեցած է Արշալիր Շիրակեանի կամ նմաններու հանդէպ...: Ափսոս, որ այդ հանդիպումներուն չենք օգտագործած ձայնագիր սարք մը. այլապէս, պիտի ունենայինք ծանօթ կամ անշուքութեան մատնուած բազմաթիւ անձերու մասին իւրայատուկ «Ով է նա» հատոր մը, մանր հանրագիտարան մը:

Վր ցանկար առաջին ալպովը որբ չձգել, սակայն ատիկա մնաց երազ...

Իր անձն ալ երբեմն «զոհն» էր իր բարի կատակներուն: Իւրայատուկ հպարտութեամբ մը կը պատմէր, թէ ինք Հայաստանի անդրանիկ հանրապետութենէն աւելի տարեց է, որովհետեւ ծնած է այդ տարուան

18 Փետրուարին, յետոյ, կատակով մը կը շարունակէր, թէ Փետրուարեան ապստամբութիւնն ալ տեղի ունեցած էր իր տարեդարձին օրը, որովհետեւ գիտցած են, որ ինք ալ նշանաւոր մարդ պիտի ըլլար...

Տարիները կը թաւալէին, բարեբախտաբար գանգատելու կամ դժգոհելու անձնական լուրջ պատճառներ չուներ (զոնէ երբեք նման գանգատ չեմ լսած), միակ գանգատը (եւ ահա իր անձը կատակի զոհ դարձնելու դրուագ մը) այն էր, որ հասակակիցները մէկ ամ մէկ հեռացած էին այս աշխարհէն, եւ ինք կարօտաբաղձութեան իւրօրինակ ապրումներ կ'ունենար: Յաճախ կը կատակէր ըսելով. «Աստուած զիս մոռցած է. քանի՛-քանի ընկերներ իր քուրդ տարաւ, ես կը մնամ»: Կատակին կը պատասխանէի նոյն ալիքի կատակով մը, թէ՛ Աստուած մէկը չի մոռնար, սակայն նաեւ չ'ուզէր, որ մէկը իր գործին խառնուի, այլ կ'ուզէր, որ իր կատակներով շարունակէ պայծառացնել մեր տխուր օրերը: Ի սրտէ կը խնդար եւ... կ'անցնէինք «ամօրեային մասին» մեր գրոյցին:

Հայաստանն ու Արցախը նըստած էին իր ետեւեան մէջ: Աներեւակայելի հպարտութեամբ եւ խանդաղատանքով կ'ըսէր, թէ Անկախութեան վերահաստատումէն ետք, աւելի քան 20 անգամ այցելած էր հայրենիք, հոն ալ ունէր ծանօթներու եւ բարեկամներու ստուար բազմութիւն մը, որոնց շարքին էին գրողներ, քաղաքական-կուսակցական դէմքեր, սակայն նաեւ հերոս տղաք, ֆիտայիներ եւ հայրենիք պաշտպանողներ: Մանրավէպերը հիմա նոր աշխարհակալութիւն մը տարածած էին իր կեանքին մէջ, եւ այդ բոլորը կը կենսաւորէին զինք, հաւանաբար պատճառներ էին, որ (իր բառերով) Աստուած մոռնայ զինք...:

Վերջին երկու-երեք տարիները զինք ալ մատնեցին պարտադիր բանտարկութեան: Համաճարակը գլխաւոր պատճառն էր, սակայն ոչ՝ միակը: Գլխաւոր միաթարանքն էր հեռաձայնային գրոյցները՝ ծանօթներու եւ ընկերներու հետ: Պայծառ միտքն ու զուարթախոհութիւնը երբեք չլքեցին զինք, ինք ալ հաւատարմօրէն մնաց զուարթախոհութիւն կրողը: Աւելի քան երկու տարի առաջ, Արցախի մեծ մասին կորուստը, հազարաւորներու նահատակութիւնը եւ հայրենիքը անկումներու տանող իրադարձութիւնները հարուածներ հասցուցին նաեւ իրեն: Հայութեան կեանքին մէջ ստեղծուած այս ունամօրինակ անախորժութիւններ, կորուստներ բացայայտօրէն կը կծկէին նաեւ իր սիրտը, սակայն չէր մոռնար... Ձիւնին:

Դիմագրաւեց առողջական հարցեր, սակայն շնորհիւ իր կորույնն եւ կամքին, ըստ բաւականին վերականգնեցաւ: Յետոյ, կորսնցուց կողակիցը (իր բառերով՝ գաւակներուն մայրը), հեռաձայնէն լսող իր ձայնը սկսած էր աւելի մեղմ ու տկար հնչել, սակայն կատակախառն գրոյցները նահանջ չէին արձանագրեր:

...Հեռաձայնով հարդրակցելու

ՎԱՐԱՆԴ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐԻ ԱՆԽՈՆՋ ՏԻՊԱՐԸ

Վարանդ Մելքոնեան ծնած է Իրաք: Ան գաւազն է Մելքոն եւ Ան-ժէլ Մելքոնեաններուն: Պատանեկան տարիքէն իսկ Վարանդի համար ՅՄԸՄ-ը դարձած է իր երկրորդ ընտանիքը: Նախնական կրթութիւնը Կաթողիկէ վարժարանին մէջ ստանալէ ետք, Վարանդ յաճախած է Պետական երկրորդական վարժարան, զոր աւարտելով մասնակցած է Պաքալորիայի քննութեան՝ ապահովելով երկրորդ բարձրագոյն կիշը ամբողջ երկրին մէջ: Այնուհետեւ, ան յաճախած է Արիեստագիտութեան համալսարան, իսկ 1977-ին փոխադրուած է Միացեալ Նահանգներ: Այստեղ անդամակցած է ՅՄԸՄ-ի Լոս Անճելոսի մասնաճիւղին, ուր իբրեւ պարզ անդամ կամ վարչական ունեցած է բեղուն գործունեութիւն:

Վարանդի գործունեութիւնը, անշուշտ, չէ սահմանափակուած Լոս Անճելոսի մասնաճիւղին մէջ, անոր ներկայութիւնը կը տեսնենք ամենուրեք՝ Արեւմտեան Ամերիկայի շրջանի ՅՄԸՄ-ի կեանքի բոլոր տարբեր ոլորտներուն մէջ: Վարանդ կը հաւատար, որ «*հայ ազգին զօրակցիլը հրամայական մըն է, իսկ հայութեան բարօրութեան նպաստելը պէտք է ըլլայ իւրաքանչիւր հայու կեանքին նպատակը*»:

Շատերու արդէն ծանօթ է, որ Վարանդ Մելքոնեան յաջողակ գործարար մըն է: Ան սեփականատէրն է «Home Organizers Inc.» հաստատութեան, որուն հովանիին տակ գտնուող «Closet world», «Close By Design», «Garage Envy», «Blind World», «Organize.com» եւ «Brio Water Technologies» ընկերութիւնները կը գործեն Միացեալ Նահանգներու եւ Զանաւայի տարածքին՝ իրենց 65 մասնաճիւղերով:

1989-ին Վարանդ կ'ամուսնանայ մէկ այլ նուիրեալ ՅՄԸՄ-ականի՝ քոյր Յուրի Ճիլլէլեկեանի հետ: Մելքոնեան զոյգի հայաբոյր այս օճախը կը բախտաւորուի երեք գաւազներով՝ Արման, Արլին եւ Առէն Մելքոնեաններ: Իսկ աւելի ուշ Վարանդ կը դառնայ մեծ հայր իր գաւազին՝ Արմանի ամուսնութեամբ Զամի Գահուէճեանի հետ:

Մելքոնեան ամուսին համար բարեսիրական ու ազգային միութեանական բազմազան նախաձեռնութիւններու, տարատեսակ ծրագիրներու եւ կազմակերպական աշխատանքներու գործնապէս սատարելու եւ նիւթապէս զօրավիգ կանգնելու մօտեցումը եղած է կեանքի եղանակ: Անոնք իրենց յաջողութիւններուն բաժնեկից դարձուցած են հայ ժողովուրդը՝ Հայաստանին, Արցախին եւ սփիւռքեան տարբեր օճախներուն տրամադրած իրենց զօրակցական օժանդակութիւններով: Մեծ է նաեւ Մելքոնեան ամուսին բերած նիւթական նպաստը՝ ամերիկեան բարեսիրական ծրագիրներու օժանդակութեան մէջ: Հակառակ իր գերզբաղուածութեան Վարանդ գործնական մասնակցութիւն ունեցած է Հայ Դատի Յանձնախումբի, USC Համալսարանի Հայկական Ամպիոնի եւ Հայ Ոսկրածուծի Նուիրատուներու հիմնարկութեան աշխատանքներուն մէջ:

Բոլորիս ծանօթ է, որ Վարանդ Մելքոնեան ունեցած է հարազատներ եւ բարեկամներ Հայլէպի մէջ: Ան Հայլէպը մշտապէս համարած է Սփիւռքի մեծ կռուաններէն մէկը: Բնականաբար ալ Վարանդ Հայլէպի գաղութի բարգաւաճման եւ անոր վերականգման աշխատանքներուն եւ ճիգերուն մշտապէս սատարելու եւ զօրավիգ կանգնելու պատրաստակամութիւն յայտնած է:

Պատերազմի տարիներուն, Վարանդ ներդրում ունեցած է հայ համայնքի կայունութեան նպաստող աշխատանքներուն: Ան մեկեւնաւ եղած է Հայ Դատի Յանձնախումբին հրատարակած «Արդար Հատուցում» գիրքի արարքերէնի թարգմանութեան: Իսկ Հայլէպի Հայ Երիտասարդութեան Միութեան գործունեութիւնը քաջալերելու համար Վարանդ իր բարեսիրական նպաստը բերած է Սուրիոյ Երիտասարդական Միութեան «Փոթորիկ» կեդրոնի վերանորոգման ծրագիրներուն:

ՃԵՄԱՐԱՆԱԿԱՆԻ ԿԵԱՆՔԵՍ

Սեդի Խաչերեան

Ահաւասիկ հինգերորդ տարիս կը բոլորեմ Ազգ. Զարէն Եփփէ Ճեմարանէն Ներս: Կարծեք դեռ երէկ էր, երբ խառնաշփոթ վիճակով առաջին անգամ մուտք գործեցի ճեմարանի դարպասէն Ներս: Քիչ մը տխուր էի՝ նախակրթարանէն բաժնուելուս հետեւանքով, քիչ մըն ալ ուրախ՝ ուսումնական կեանքի նոր փուլ մը թեւակոխելուս համար: Միտքս զիս կը տանջէր յաճախ հարց տալով, թէ արդեօք ինչպիսի՞ օրեր կը սպասեն մեզի այս նոր դպրոցին մէջ: Հարցումները անպատասխան կը մնային...:

Ճեմարանական կեանքին մասին մեր երեք ընկերներէն շատ բան լսած էինք, հետեւաբար մեծ փափաք ունեինք ապրելու եւ զգալու, թէ ի՞նչ կը նշանակէ ճեմարանական ըլլալ:

Կարճ ժամանակ անց հասկցանք, որ ճեմարանը դարձած է մեր սրտէն բաժին մը, ուր սկսած ենք ապրիլ մեր կեանքին լաւագոյն տարիները: Ճեմարանը եւ ուսուցչական կազմը շատ մեծ դեր ունեցան նաեւ մեր ձիրքերու բացայայտման մէջ: Անոնք տեւաբար կը քաջալերէին մեզ՝ հասնելու մեր նպատակին, ներկայացնելու մեր ձիրքերուն լաւագոյնը: Այս գուրգուրանքին վառ ապացոյցն էր ճեմարանականներու յատուկ «Գեղարուեստական Երեկոն», որուն ընթացքին ճեմարանականները իրենց աշխատանքով ու պատրաստութեամբ հանդէս կու գան հանրութեան դիմաց եւ կը ջանան արուեստի տարբեր բնագաւառներուն մէջ իրենց առաջին համարձակ փորձերը հրամցնել:

Հիմա, երբ կը նայիմ անցած հինգ տարիներուն, կը զգամ, թէ ինչքան արագ սահած են անոնք եւ որքան լաւ եւ անմոռանալի յիշատակներ ունեցած ենք:

Հիմա կ'ըմբռնեմ, որ այն բոլոր հարցերը, որոնց համար մտահոգուած էինք եւ պատասխաններ որոնած՝ իրենց լուծումը գտած են արդէն:

Ճեմարանը մեր երկրորդ տունն է, ուր կը ստանանք հայեցի դաստիարակութիւն:

Հպարտ եմ, որ ճեմարանական եմ եւ առիթը ունեցած եմ վայելելու ճեմարանականի քաղցր կեանքը:

գիրներուն:

Վարանդ Մելքոնեան արժանացած է 50-է աւելի մրցանակներու եւ պարգեւներու: Կ'արժէ յիշել ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Կաթողիկոսին շնորհած «Կիլիկիոյ Ապետ» շքանշանը, Հայկական Ոսկրածուծի Նուիրատուներու Հիմնարկութեան «Տարուան Դէմքը» մրցանակը, Հայ Մշակութային Հիմնարկութեան գլխաւոր Մրցանակը, Արեւմտեան Ամերիկայի Հայ Դատի «Ժառանգութիւն» մրցանակը, «Էլիս Այլընտ» Պատուոյ շքանշանը, ինչպէս նաեւ Զալիֆորնիոյ Նահանգապետարանէն, Միացեալ Նահանգներու Ներկայացուցիչներու Տունէն եւ Ծերակոյտէն, Զալիֆորնիոյ Ներկայացուցիչներու Տունէն եւ զանազան քաղաքապետարաններէն ստացած պարգեւները:

Վարանդ եւ Յուրի Մելքոնեան ամուսին ստանձնած է նաեւ ՅՄԸՄ-ի Նաւասարդեան 40-րդ մարզախաղերու պատուոյ նախագահութիւնը:

Միութենական վաստակի, բայց մանաւանդ ազգային բարեսիրական բեղուն գործունեութեան նախանձելի եւ միաժամանակ օրինակելի զոյգ մը կը հանդիսանան Վարանդ եւ Յուրի Մելքոնեանները: Միութենական մեր կեանքին մէջ յաճախ չէ որ կը տեսնենք աշխատողի եւ նուիրատուի համատեղումը մէկ անձի մէջ: Վարանդի առանձնայատկութիւնը եւ արժանիքը այս համատեղումին մէջ կը կայանայ: Անխոնջ աշխատողը ազգային միութենական կեանքին մէջ եւ առատաձեռն բարեգործը, որ դեռ մեծ իրագործումներու բարեյուսութեամբ կը նայի ապագային:

Պրիմալետա

ԱՐՈՒԵՍԾ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԵՒ ՍՊԱՍՄԱՆ

Մարուշ Երամեան

Սպասել, ինչ ամիս՝ աշխարհ գալու համար, մեկեն մեկուկես տարի՝ քալել սկսելու համար, տասնքանի տարի՝ սիրոյ ինչ ըլլալը համոտեսելու համար, տասնութ տարի դպրոցական շրջանը աւարտելու եւ երբեմն նաեւ ծնողներու հակակշռէն դուրս գալու համար, քսանքանի տարի համալսարանը աւարտելու եւ աշխատանքի անցնելու համար, երկրորդ (աւելի լաւ) կէսին հանդիպելու համար, պսակուելու, գաւակներ ունենալու, գործի մէջ յաջողութիւն, պաշտօնի մէջ բարձրացում ունենալու համար ...

Սպասել պասին, թաքսիին, ամուսինին, գաւակին ...

Սպասել ատամնաբոյժին սպասարարին մէջ, բժիշկին սպասարարին մէջ, հիւանդապահին գալուն՝ սրսկումի համար ...

Եւ այսպէս մեր կեանքը կը կազմուի տարբեր սպասումներու օղակներէ կազմուած երկար շղթայով մը, որ կը կաշկանդէ մեզ, բայց որուն չենք իսկ անդրադառնար:

Նշանաւոր խօսք մը կայ Զենրի Վան Տայքի կողմէ ըսուած.

«Ժամանակը շատ դանդաղ է անոնց համար, որոնք կը սպասեն, սրբութեան է անոնց համար, որոնք կը վախնան, շատ երկար է սգացողներուն համար, շատ կարճ՝ ցնձացողներուն համար, բայց անոնց, որոնք կը սիրեն, ժամանակը յաւիտենութիւն է»:

Մեզի կը թուէր, թէ ասիկա փոխաբերաբար ըսուած խօսք է, որ կապ ունի մարդ արարածին հոգեբանութեան հետ: Ըստ գիտութեան՝ այդպէս չէ եղեր:

Վերջերս բոլորս ալ կը զգանք, թէ «Ժամանակը շատ արագ սկսեր է անցնիլ»: Նոյնիսկ հարց տուէր էի գիտուն երիտասարդի մը, թէ արդեօ՞ք ինչ որ ժամանակին մէկ վայրկեանուան միջոց կը համարուէր, այսօր, տարբեր պատճառներով կարճացած է այդ միջոցը, թէն մենք տակաւին «մէկ վայրկեան» կ'ըսենք: Գիտուն երիտասարդը ըսած էր թէ այդպէս չէ, նման բան չկայ, մէկ վայրկեանուան միջոցը նոյնն է, ինչ որ էր:

Խորքին մէջ սակայն ներկայի գիտութիւնը ժամանակին կապուած այնպիսի ցնցիչ նորութիւն մը կը բերէ, որ պահ մը կը սահմակինք:

Գիտական փորձերը ցոյց տուած են, որ ժամանակը, երբ մօտ է հողին, աւելի դանդաղ կ'անցնի, քան երբ հեռու է անկէ, ինչպէս բարձր լեռան մը վրայ. եւ ասիկա որպէս արդիւնք ձգողականութեան ուժին: Երբ շատ փոքր արեւմտեան ժամացոյցներ դրած են 33 սմ. իրարմէ բարձր, ժամանակը աւելի դանդաղ անցած է, երբ չափուած է հողին մօտիկ եղած ժամացոյցով: Ծիշո՞ւ է որ տարբերութիւնը շատ փոքր է, բայց տարբերութիւն կայ:

Այլ խօսքով՝ ժամանակ ըսուածը բացարձակ իրողութիւն մը չէ, ինչպէս փաստած են գիտնականները:

Տեսական բնագիտութեան (Theoretical physicist) մասնագետ իտալացի Carlo Rovelli իր «Ժամանակի Կարգը» (The Order of Time) գիրքին մէջ կ'ըսէ թէ մեր զգացումը, որ ժամանակը դէպի առաջ կը հոսի, կրնայ ճիշդ չըլլալ:

Ժամանակը կը հոսի՞, ինչպէ՞ս, ուղի՞ղ գիծով, թէ ...

«Ժամանակը ոչ ուղիղ գիծով է, ոչ ալ շրջանակաձեւ, ոչ կը հոսի, ոչ ալ կը շարժի, բայց կ'արտօնէ որ ուրիշներ այդպէս ընեն: Զետեւաբար ինչ որ կը նկատենք կապ չունի ժամանակին հետ, բացի անկէ, որ ժամանակը կ'արտօնէ անոնց ըլլալ ... »:

Հին պատմութիւն է. շատերը պիտի գիտնան, շատերը, որոնք ինձի տարեկից են, ինձմէ քիչ մը մեծ կամ քիչ մը փոքր: Չեմ կարծեր որ նորերը գիտեն այս պատմութիւնը, չեմ կարծեր որ կ'ուզեն գիտնալ, որովհետեւ մէկ ու միակ բան կայ գիրքնք հետաքրքրող՝ ընկերային ցանցերը: Սակայն որքան գիտեմ, այս պատմութիւնն ալ ընկերային է:

Տերվիշ մը ճամբուն եզրին պառկելը քնացեր է: Քաղաքապետին գիտուրները կ'արթնցնեն զինք:

- Ելի՛ր, հոսկէ կորսուի գնա՛, քաղաքապետը պիտի անցնի:

Տերվիշը յուլօրէն աչքերը կը բանայ եւ առանց տեղէն շարժելու կը հարցնէ.

- Քաղաքապետն աւելի մեծ մէկն ալ կայ, չէ՞:

- Անշո՛ւշտ, վեգիորը:

- Անկէ վեր ո՞վ կայ:

- Վարչապետը:

- Անկէ վեր:

- Իշխանը, թագաւորը, սուլթանը ... շարժուի՛ր:

- Սուլթանն վեր ո՞վ կայ:

- Սուլթանէ՛ն վեր ... հէ՛ջ:

- Այդ «հէջ»ը ե՛ս եմ, - կ'ըսէ տերվիշը հանդարտօրէն եւ աչքերը գոցելով կը շարունակէ քննալ:

Այս պատմութեան մէջ ամենէն աւելի գիտ գրաւորը տերվիշին հանդարտութիւնն է. մարդը շատ լաւ գիտէ թէ որքան ալ վազէ, հասնելիքը մէկ տեղ է միայն՝ փոսին:

Պիտի ըսե՞ք՝ բայց պէտք է վազել աւելի բարձր դիրքերու հասնելու համար: Ես կ'ըսեմ՝ պէտք է քալել եւ շուրջը դիտել, վայելել բնութիւնը, ընկերները, կեանքը մէկ խօսքով, ու երբ իրիկուն ըլլայ, գլուխը բարձիւն դնել եւ կարենալ խաղաղութեամբ քննալ:

Յունիսի առաջին շաբաթավերջին Անգլիոյ թագուհին փլաթիւնայ տարեդարձն էր՝ Մեծ Տիկինը եղեր էր 96 տարեկան եւ 70 տարիներ է վեր թագուհին էր աշխարհի մեծագոյն եւ հզօրագոյն երկիրներէն մեկուն՝ Բրիտանական կայսրութեան:

Կը դիտէի չորսօրեայ հանդիսութիւններուն առաջին օրուան շքերթը եւ զինք՝ պալատին պատշգամին վրայ: Ի՞նչ կը զգար արդեօք այդ կիկը, որուն խօսքէն շատերու կեանքը կախուած էր ատենօք (այսօր այդպէս չէ բարեբախտաբար): Ի՞նչ կը զգար իբրեւ կին, իբրեւ մարդ: Որեւէ կնոջմէ կամ մարդէ տարբէ՞ր: Թերեւ տարբեր՝ պատասխանատուութեան իր զօրաւոր գիտակցութեամբ, ինչ որ մեծ արժանիք է:

Երկու ամիս ետք Մեծ Տիկինը նաեւ սկսաւ յաւիտենութեան իր ճամբորդութիւնը, որեւէ սովորական մահկանացուի նման: Անսովոր այն է, որ ժամանակը իր վրայ ազդեցութիւն պիտի չունենայ, որովհետեւ ինչ պիտի շարունակէ ապրիլ նախ մարդոց միտքերուն, ապա՝ գիրքերուն եւ ի վերջոյ՝ պատմութեան մէջ:

Անկէ անդի՞ն սակայն:

Բոլորս ալ գիտենք որ պէտք է վազ ենք: Տխուրը այն է սակայն, որ մեր այդ վազքին մէջ յաճախ շատ բան կը կորսնցնենք, մէկ-երկու բան շահելու համար: Կը կորսնցնենք մանաւանդ կեանքին համա ու հոտը:

Զետաքրքրական է անշուշտ, որ երիտասարդներուն համար կեանքին համա ու հոտը տարբեր բան է, որուն մասին չեն իսկ մտածած, ժամանակ չունին մտածելու:

Կեանքը սակայն անսովոր չափանիշերով կ'ընթանայ. մէկ կողմէ մարդիկ դիմադրութեան ցոյցի են, միւս կողմէ երիտասարդներուն մեծամասնութիւնը գիկի փառատօնին կը մասնակցի, մինչ գոհուած գիտուրներուն մայրերը բողոքի ցոյցեր կը կազմակերպեն իրենց գաւակներուն արեան հատուցում պահանջելով:

Հակառակ անսովոր եւ տարբեր չափանիշերուն, բոլորս ալ գերին ենք ժամանակին:

Ինչ լաւ է սակայն, որ մեր ուղեղին կարողութիւններուն մէջ մոռացումս ալ կայ:

Եւ ինչ լաւ է, որ յաճախ կը մոռնանք ժամանակը եւ կ'ապրինք, պարզապէս կ'ապրինք, իւրաքանչիւրս ի՛ր չափանիշերով:

«ՅՈՍ... Սկիզբ՝ էջ 5

վերջին մէկ քանի փորձերս մնացին անպատասխան: «Դարձեալ կը փորձեմ»-ս ալ մնաց անպատասխան: Եւ երեկոյ մըն ալ, մեր ծանօթացումին «կնքահայրը» եղող Մասիս Արարատեանը հեռածայնեց ըսելով.

«Ցաւակցութիւն. Յոլակը...»: Յետոյ կարդացի գոյժը:

Բայց ո՞վ կ'ըսէ, թէ «Դաշնակցական Յոլակը»՝ Յովսէփեան Յոլակը մեկնած է: Չէ՞ որ բոլորիս յիշողութեան մէջ կան հազար ու մէկ ժպտաբաշխ դրուագ, չէ՞ որ սրամըտութիւն եւ շերմութիւն հաղորդող իր ժպիտը կը մնայն մեր մտապատկերին մէջ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

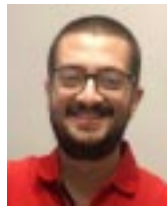
Հանգուցեալ ՄԱՐԳԻՍ ԱՃԷՄԵԱՆԻ

Հանգուցեալի մահուան Ա. տարեկիցի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 4 Դեկտեմբեր 2022-ին, յաւարտ Ս. Եւ Աննահ Պատարագի, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ, Կիլլաներ - Հալեպ:

Յետ հոգեհանգստեան արարողութեան ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին եկեղեցւոյ ներքնասրահէն ներս:

ՍԵՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԽՕՍՈՂ ՍԱԼԻԿՆԵՐԸ

Վահան Մամեիկյան

Ո՞վ է մարդը
Մարդ իր լեզուն է...
Ինչո՞ւ այս յօդուածը

Չեմ ուզեր խօսքս երկարել անձնական կարծիքս արտայայտելով ու ԺԳ. դարեն անյայտ գրողի մը հետեւեալ երկու տողին մէջ կ'ամփոփեմ գայն.

«Ձեռս մաշի դառնայ ի հող,
Գիրս մայ յիշատակող»:

Մեր երթը սկսիք «Յայկական Բարձրականդակ»-էն «Նայիրի»-էն (Նահիրի, որ կը նշանակէ գետերու երկիր), մեր գերեզմարուած բարձրականդակին մէջ կը գտնուին Տիգրիս եւ Եփրատ գետերու ակունքները:

Իսկ ի՞նչ կապ ունին այս գետերը սեպագրութեան հետ:

Այս գոյգ գետերը անուշ ջուրը կը հասցնեն Իրաք, անընդհատ հոսող ջուրերը կ'ոռոգեն հողը, բերրի կը դարձնեն ու երկար ժամանակ պարարտ կը պահեն գայն: Անոնց բեղմնաւորութիւնը մարդկութեան կեանքի ընթացքին բերաւ շատ փոփոխութիւններ ու

գարգացումներ, որոնցմէ մէկը գրութիւնն էր՝ մեր այսօրուան նիւթը: Այստեղ նիւթն շեղելով հարկ կը տեսնեմ մէքերել սուրիացի մեծ դերասան ու արուեստագետ Տորետ Լահիամի խօսքերէն, զորս արտասանեց քանի մը ամիս առաջ Իրաք այցելութեան առիթով՝ Տիգրիս գետի ջրառատութիւնն ու մակարդակի անկումը նկատելէ ետք. «Թող Աստուած չ'ներէ այս ջուրը գողցողին»: Կարիք չկայ ըսելու թէ որո՞ւ կ'ակնարկէր Տ. Լահիամ: Յիշեցնեմ, որ տարիներ է արդէն մեր հասիչեցի հայրենակիցները ծարաւ են: Ես ալ կ'երկրորդեմ մեծ արուեստագետին խօսքերը:

Վերադառնալով մեր նիւթին, Տիգրիս ու Եփրատ կենսաբեր գետերը սոսկ սնունդի եւ ոռոգման կամ խմելու ջուրի աղբիւրներ չէին հին իրաքցիներուն համար: Անոնք այս (եւ ուրիշ) գետերէն կը ստանային գրելու համար գործածուող երկու միջոցներ՝ կաւ սալիկներն ու եղեգածողիկները: Պարզ է, որ գետափին ցեխ կը գտնենք, փափուկ ու սովորաբար բնականօրէն մաքրուած: Շումերացիները այս ցեխը կը գործածէին ոչ միայն կաւե անօթներ ու գործիքներ շինելու համար, այլեւ կաւե սալիկներ շինելու: Այս նիւթով կարելի էր պատրաստել յատկապէս հարթ մակերես ունեցող ու գրութեան յարմար սալիկներ: Կաւը որպէս գրելու միջոց ընտրելը շատ յաջող էր ոչ միայն համեմատած իրենց ժամանակակից եգիպտացիներու յօրինած գերփարուն պապիրուսի թուղթի հետ, այլեւ այսօր իսկ հրատարակուող թուղթ գիրքերուն հետ: Վստահ եմ այս սալիկները բոլոր գիրքերէն երկար պիտի ապրին: Անոնք ո՛չ խոնաւութենէն կը փճանան, ո՛չ ցեցն ու կրակը կրնան ուտել գիրքը: (Ասորեստանի Նին-

ուէի գրադարանը վառելու փորձ մը եղած է, բայց ան, ի տարբերութիւն Աղեքսանդրիոյ եւ Պաղտատի գրադարաններուն, մինչեւ օրս կը շարունակէ ապրիլ): Իսկ գրելու, այլ խօսքով՝ նկարչութեան միջոցը այս գետերու ափերուն աճող եղեգէն պատրաստուած սուր ձողիկներն էին: Այսպիսով «թուղթն ու գրիչը» միշտ մատչելի էին:

Այս եղանակով գրող հին իրաքցիները (շումերացիներ, քքեսացիներ, ասորիներ) շիջանեցան ու իրենց լեզուներուն հետ միասին անհետացան: Մինչդէռ իրենց սալիկներն ու գրութիւնները կ'ապրին ու կը կարդացուին մինչեւ այսօր:

Մենք իրենց մասին չենք տեղեկացած սերունդէ-սերունդ փոխանցուած ասանդութիւններէն ու պատմութիւններէն, այլ իրենցմէ ժառանգ մնացած սալիկներն են, որոնք մեզի կը պատմեն իրենց մասին, իրենց ապրած աշխատանքին, հանապազօրեայ կեանքին, կրօնքին... եւ այլոց մասին:

«Գրէ՛, ո՛վ Յիվա... քանզի ով կը գրէ, չի մեռնիր»:

Սեպագրութեան առաջին քայլերը՝ պատկերագրութիւնը

Շումերացիները Իրաքի ամենահին ազգն են: Անոնք Նախքան Զրիստոս մօտաւորապէս 3500 թուականին (այսօրուրէն 5500 տարի առաջ) սկսան գրել ամենատարակաւ ձեւով, այսպէս կոչուող սեպագրութեամբ (կարծես վեց-եօթ տարեկան փոք-

րիկի մը նկարչութիւնն ըլլայ) գործածելով նոյն ձողիկներն ու սալիկները, որոնք ակելի ուշ պիտի գործածէին սեպագրութիւնը՝ գիրի անցնելու տարբեր եղանակով մը: Ստորեւ բերուած նկարին վերի աջ կողմը կը տեսնենք կաւե սալիկի մը վրայ պատկերուած գարիի հասկ մը եւ իրարու տակ դրուած կետեր (նկարը ամբողջական չէ, կետերու քանակը ակելի շատ է): Այս պատկերը հաշուետետրի դեր կը խաղայ, իմաստը՝ «Գարիի այս-ինչ քանակը (նայած կետերու թիւը)»: Նկարին վարի ձախ կողմի սալիկը սոսկ ճաշող մարդ մը չէ (մարդու գլուխ մը կը տեսնենք՝ դիմացը կոնք մը), այլ պարենատոմսի պատկերն է (գլուխն ու կոնքը իրար կողքի): Գրութեան այս չափազանց-սկզբնական եղանակով անհնար է բարդ ու խրթնիմաստ մտքեր գրի առնել, որուն համար ալ շումերացիները հրաշալիօրէն գարգացուցին իրենց գրելու կերպը, պարզագոյն նկարները, որոնք ոչ-բարդ միտք մը կ'արտայայտէին, փոխարինուեցան ձայները արձանագրող նշաններով կամ նշանագրերով:

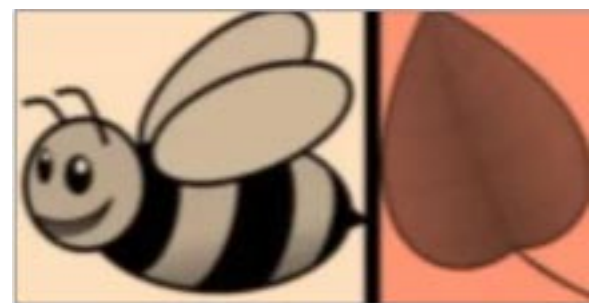
Սեպագրութեան ծնունդը պատկերագրութեան արգանդէն

Ասիկա կը համարուի մարդկութեան ամենամեծ ձեռքբերումներէն մին, որովհետեւ մանկական ամենապարզ գծագրութենէն ձայներ ու հնչիւններ արտայայտող ու բառերը գրի առնող նշաններու անցնիլը պատմութեան եւ պատմագիտութեան ծնունդը կարելի դարձուցին: Այս նշաններու շնորհիւ է, որ հինգ հազար տարի անցնելէ ետք կարելի կը դառնայ կարդալ հնամենի արձանագրութիւններ:

Ինչպէս տեսանք, մինչեւ սեպագրին յառաջ գալը՝ ոչ բոլոր ձայները, եւ խօսուող լեզուի (շումերերէնի) հնչիւնները ունէին իրենց յատուկ նշանները, որոնցմով կարելի էր արձանագրութիւն պահել: Բայց շումերացիները սքանչելիօրէն գտած են ասոր լուծումը: Անոնք երկու ձեւ գտած են ձայներուն/հնչիւններուն պատշաճ նշաններ ստեղծելու. առաջին ձեւը այսպէս կոչուած նկարահանելու է (կեղծագրութիւն, անգլ.՝ Rebus), իսկ երկրորդը պարզապէս վանկերու վրայ հիմնուիլն է:

Ի՞նչ է նկարահանելուը (Rebus)

Այս ձեւը բացատրելու համար պիտի գործածեմ տարբեր լեզուներ եւ ոչ-իսկական շումերերէն բառեր: Օրինակ. Ենթադրենք որ շումերացիները գրի պիտի առնէին Belief բառը, անոնք կ'առնէին վերը բացատրուած պատկերագրութեան նկարներէն մեղուն

(Bee) եւ կը դնէին տերեւի (leaf) նկարի կողքին ու կը ստանային Beeleaf-Belief բառը՝ գրելով սկիզբը նկարը ապա սեպագիր նշանը Belief (Bee+Leaf):

Ենթադրենք որ «ջիկ» հնչիւնը ունի իր յատուկ նշանները, բայց աղջիկ բառը գրելու համար չկային յատուկ նշաններ: Շումերացիները պիտի գործածէին աղի կամ աղամանի պատկերը ու դնէին «ջիկ» հնչիւնէն առաջ ու ստանային «աղջիկ» բառը: Ճիշդ այս (աղջիկ) օրինակը կարելի է բացատրել իսկական շումերերէն օրինակով մը: «Գարի» բառին շումերերէնով «Շէ» (She) կ'ըսեն, իսկ «Բարի» բառին՝ շեկա (Shega): Ինչպէս վերը տեսանք, Գարի բառը ունէր իր սեպագիր նշանը, զոր յառաջացած էր պատկերագրութենէն, իսկ Բարի բառը գրելու համար շումերացիները առին գարիի համապատասխան նշանը ու քովը ակելուցից Կա (Ga) հընչիւնը ու ստացան Բարի բառը՝ արձանագրելու համար նոր նշան մը:

Շումերացիները պարզապէս կ'առնէին գոյութիւն ունեցող բառ-գիրը (պատկերագրութենէն յառաջացած) ու կը գործածէին որպէս վանկ՝ ուրիշ բառ մը գրելու, անկախ իր բուն իմաստէն, միայն իր հնչիւնէն օգտուելով: Այս ձեւը ակելի պարզ է: Օրինակ բերեմ երեք ասորերէն բառեր, որոնք կառուցուած են վանկերու հիման վրայ, գործածելով շումերացիներու ստեղծած նշանները:

Նա-րու-ում՝ նարում, կը նշանակէ գետ: Զա-լու-պում՝ քալուպում, այսինքն՝ շուն: (Ասորերէնը նման է կրտսեր քոյրերուն՝ արաբերէնին ու արամերէնին չէ՞, նահր, քալպ...) Զա-ամ-մու-րա-պի՝ Զամմուրապի:

ԱԿՆՈՑ ՄԸ, ՈՐՈՒՆ ԿԱՐԻՔԸ ՈՒՆԻՆՔ

Նորեն Քինյ. Պերթոզյան

Նախքան պատերազմը, երբ Հայկա քաղաքը խաղաղություն կը վայելեր եւ երանելի վիճակի մէջ էր, բազմաթիւ ներքին ձեռնարկներ տեղի կ'ունենային: Պատահեցաւ որ ներկայ եղայ Ս.Գեորգ եկեղեցւոյ Դպրաց Դասի ճաշկերոյթին: Մտերմիկ էր մթնոլորտը, անդամական հաւաք էր, եւ ոչ-պաշտօնական հացկերոյթ: Հաճելի էր հանդիպումը: Հոգեհարազատ էր ամէն ինչ: Օրուան թամատան պերճախօս եւ սրամիտ անձ մըն էր: Ան իր խօսքին ընթացքին սիրոյ կարեւորութիւնը շեշտելով ըսաւ. «Մերը ակնոց մըն է, որուն միջոցաւ կարելի է պահուիլ ու կի տեսնել»: Հետաքրքրական էր մէջբերած առածը, որ երբեք չէի լսած, եւ անգամ մըն ալ չլսեցի, բայց յիշողութեանս մէջ մնաց անջնջելի: Յաճախ խօսակցութեան ժամանակ երբ նիւթը սիրոյ մասին է՝ կը կրկնեմ այս իմաստալից եւ բարոյալից առածը, երբեմն լսողներ հիացումով կը փափաքին գիտնալ, թէ ո՞վ է այս խօսքին հեղինակը: Բացայայտ կերպով կ'ըսեմ թէ մինչեւ հիմա անծանօթ է հեղինակը, բայց անվարան կը յիշեմ թէ ի՞նչ առիթով լսեցի:

Տեսողութեան դժուարութիւն ունեցող մարդիկ բժիշկին խորհուրդին հետեւելով կը ստիպուին ակնոց գործածել: Ակնոցով կարելի է պըղտոր պատկերները յստակօրէն տեսնել: Առտու երբ արթննամ շուտով ակնոցս կը փնտռեմ, կարծեք այնքան անբաժան մասը ըլլար: Ինծի համար սուրճէն առաջ ակնոցով կը սորո դիմաւորելն է ցանկալին:

Կը սիրեմ ծայր աստիճան խնամքով գործածել ակնոցս:

Սիրոյ ակնոցին գործածութիւնը ամէն մարդու համար հիմնական պահանջք մը ըլլալու է: Մեր աչքերով տեսնելու խիստ եւ խորթ կերպով կը դիտենք մեր շրջապատը եւ իբրեւ հետեւանք՝ առանց խորքը թափանցելու կը դատենք, առանց հասկացողութեան սխալ մեկնաբանութիւն կը կատարենք, առանց լսելու՝ անտեղի խօսքեր կ'ըսենք, եսակեդրոն ձեւով մեր շահերը կը հետապնդենք, մեր անձնականը կը գերադասենք, իսկ ուրիշին ունեցած կարողութիւնը կ'անտեսենք, կ'արհամարհենք եւ կ'ուշադրենք ոչնչութիւն կը համարենք: Ասոց պատճառներէն է սիրոյ ակնոցին բացակայութիւնը:

Մերը ընտանեկան յարկը կտոր մը դրախտի կը վերածէ: Մերը ընկերային ծանօթութիւնը եղբայրական կապի կը դարձնէ... ուրեմն սերը կեանքին պատկերը գեղեցկացնելու յատկութիւն ունի:

Քրիստոսի սիրով ապրող մարդը տարբեր նայուածքով կ'ապրի, փափկանկատ կերպով կը շարժի եւ սեր սերմանելու կը ձգտի: Իր ապրելակերպով մշտավառ ճրագ կը հանդիսանայ, աչքերը գորգորանքի կարօտ մարդիկը կը փնտռեն, հոգածութեան եւ խնամքի կարիք ունեցողները կը փնտռեն: Սիրող մարդը խաւարախիտ օրերուն լուսատու

մում է, անտարբերութեան անապատին մէջ ծաղկուն արմաւենի է, զգացումով վիրաւորուածներուն բարի Սամարացի է, նեղութեան ատեն՝ ցաւակցող, տագնապի ժամանակ՝ օգնութեան փութացող, տխուր պահերուն՝ յոյս ներշնչող եւ ուրախալի առիթներուն մասնակից դարձողն է: Սիրոյ առաքելը սիրուելու կրաւորական վիճակէն, ներմիտ մօտեցումէն, եւ եսակեդրոն ակնկալիքէն հեռու կը մնայ: Սիրելը իրեն համար վայելուչ կեցածք է, առաքինութեամբ ապրելու խօսուն օրինակ է, աստուածահաճոյ վարք ու բարքի արձագանգ է եւ Քրիստոսի աշակերտելու վկայութիւնն է:

Մերեն գուրկ եղողը վատառողջ

աչք ունի, այսինքն չի կրնար տեսնել բարին, դրականը, շահեկանը եւ օգտակարը: Այդպիսին խաղաղութեան ուղիէն կամովին կը հեռանայ եւ արժեքները ճիշդ գնահատելու անկարող կ'ըլլայ:

Սիրոյ ակնոցով կարելի է մարդոց ձիրքերը տեսնել, շնորհները նկատել եւ թաքուն կարողութիւնները յայտնաբերել:

Սիրոյ ակնոցով կարելի է խաչին ընդմէջէն Յարութեան պայծառ առաւօտը նկատել եւ պարգեւներուն ճամբով Պարգեատուին աներեւոյթ ձեռքին մատնահետքերը տեսնել:

Սիրոյ ակնոցով կրնանք բնութեան հրաշալիքներուն Հեղինակին խորհրդաւոր գործերուն ակնատեսը ըլլալ: Սիրոյ ակնոցով մարդմարդ յարաբերութիւնը ամօթալի եւ ափսոսալի վիճակին հասցնող մեղքերը կը տեսնենք...:

Մեղքին մասին առիթով մը քարոզիչ քահանայ մը ըսաւ. «Մեղքը միայն աստուածային օրէնքին խախտումը չէ, այլ Աստուծոյ սերը մերժելու յանդուժութիւնը»: Իրապէս այդպէս է: Երբ Տիրոջ սերը կեդրոնական դեր չունենայ մեր էութեան մէջ, մեղքը տիրական տեղ կ'ունենայ: Ահա թէ ինչո՞ւ Քրիստոս վերջին ժամանակներուն մասին խօսելով կանուխէն կը յայտնէ հաստատ ճշմարտութիւն մը ըսելով. «Աստուծոյ թագմանալուն պատճառով շատերուն սերը պիտի ցամքի» (Մտ 24.12): Մերեն աղքատացածը բարոյական սնանկութեան մէջ է, Աստուծմէ օտարացած մը, որ Սատանային կամքին կը հնազանդի՝ ուրանալով Տերը եւ մերժելով Աստուծոյ անունը:

Սիրոյ ակնոցով ապրողը առանց առիթ սպասելու բարիք սերմանելու կը նախաձեռնէ, աստուա-

ԱՆՈՑ ՈՐՈՒՔ ԶՎԵՐԱԴԱՐՁԱՆ

Յարութիւն Պերթոզյան

Մահը ոչինչ ետ կը բերէ,

այո՛, ոչինչ:

Ո՛ր եւ տղաքը հազարաւոր,

որոնք ինկան կայծակնահար,

յաճախ նոյնիսկ առանց փամփուշտ արծակելու:

Բզկտուած մարմիններ

իրենց մթին կոպիճներէն

զիս կը դիտեն.

ծասիրութեան մղումով մարդասիրաբար գթառատ վերաբերմունք կը ցուցաբերէ:

Սիրելը զգացում է բարեպաշտական, ապրում է վաւերական, զոհաբերում է վայելչական, խաչի երթն է յաղթական եւ կոչում է քրիստոնէական:

Սիրոյ վերաբերեալ եզակի գովք հիւսած է Պօղոս առաքելը Կորնթացիներուն գրած առաջին նամակի 13-րդ գլխուն մէջ: Աստուծոյ սիրոյն քաղցրութիւնը ճաշակող, հոգեւոր արթնութեամբ ապրող եւ «Լաւագոյն ճամբան» ընտրող առաքելային ոսկեղէն խօսքերը ճշմարիտ սիրոյ հարազատ բացայայտումներն են եւ սիրոյ բարիքները ծանուցող գիտերն են: Քրիստոսի սրբաշող ճառագայթումին շնորհիւ յեղաշրջում ապրող եւ անկիւնադարձային փոփոխութիւն ունեցող հաւատքի արժանիքները սիրոյ օրհներգութիւնը կը կատարէ, հոգեւոր մեծահամբար մը, որ մշտապէս լսելի է իր ուշագրաւ խորքով, հոգեգրաւ խօսքերով եւ երկնաբարբառ մեղեդիով:

Մերը սիրուն է հոգեւոր կեանքին, բանալին է խաղաղութեան, ուսուցումն է Տերունական, թագն է առաքինութեան եւ գանձն է յաւիտենական:

Ընտանիքներ կը քայքայուին, հարցեր կը ծագին, վեճեր կը շարունակուին, խնդիրներ կը կուտակուին, «հին տետրակներ» կը բացուին եւ հաշտութեան միջնորդներ կը մերժուին... խղճալի տեսարաններ եւ դառն իրականութիւններ, որոնք ցոյց կու տան թէ մարդիկ յաճախ սիրելու համար չեն ապրիր, այլ կը վճռեն մնալ այլամերժ, ինք-

նահաճոյ եւ խստասիրտ: Կը նախընտրեն «ես»-ի նեղ շրջագիծին մէջ մնալ եւ «մենք»-ի սահմաններէն ներս չթափանցել:

Այսօրուան աշխարհը սերը ճիշտօրէն կը ներկայացնէ, աժան քարոզչութեամբ կը նկարագրէ ու մանաւանդ սիրոյ սրբութիւնը կը պղծէ:

Մերը շատերուն համար դադարած է արժեք եւ հարստութիւն ըլլալէ, այդպիսիներուն կեանքէն ներս կիրքն է անգուսպը, ցանկութիւնն է իշխողը եւ հաճոյապաշտութիւնն է ինքզինքը պարտադրողը: Միայն աստուածային սիրով սպառազինութեամբ կը ընտրել հոգեշահը եւ ո՛չ հոգեքանդը, գիտէ մերժել կործանարարը եւ ընդունիլ բարեկամաստը: Աստուածասերը իր կեանքի տեսողութեան խաչին խորհուրդով կ'ապրի, անձնուրաց հոգիով կը ծառայէ, հաւատարիմ սրտով կ'ապաշխարէ, անկեղծութեամբ եւ պարկեշտութեամբ մարդոց հետ յարաբերութիւն կը մշակէ, ջերմեանդութեամբ կ'աղօթէ, խորքով կը ներէ եւ ուրիշներուն նկատմամբ համբերութիւն կը ցուցաբերէ:

Ակնոցները չափեր եւ թիւեր ունին, անոց գոյներն ու տեսակները բազմաթիւ են: Չեմ գիտեր, սիրելի՛ ընթերցող, թէ ակնոցով կը կարդաս յօդուածս կամ ոչ, բայց հիմնականը սիրոյ ակնոցն է, որ կրնաս գործածել: «Աստուած սեր է» (Ա.Յհ 4.8): Իսկ մենք աստուածային սիրոյ արտայայտիչները ըլլալու ենք:

Սիրոյ ակնոցը գործածենք, որպէսզի լաւատեսութեամբ, պայծառատեսութեամբ եւ մարդասիրութեամբ ապրինք, այդպիսով մեր Քրիստոնէական կոչումին եւ պատիւին տեր կը կանգնինք:

ԱՍՏՆՈՐԴՈՒԹԱՆ ԲԵՐԻՈՑ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կը թելադրենք Հայկա բնակող վարձակալներուն, ներկայանալ Ազգ. Առաջնորդարանի հաշտապահութեան գրասենեակը եւ փակել 2022-ի տարեկան վարձքը մինչեւ 31/12/2022, օգտուելու Կալուածոց Հոգաբարձութեան սահմանած զեղչէն: Նաեւ այն վարձակալները, որոնք կը բնակին երկրէն դուրս, պարտին իրենց տարեկան վարձքերը փակել:

Կալուածոց Հոգաբարձութիւն

ԻՆՉ ԿՐՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

Խոյ

Այս շաբաթ նոր գործ մը պիտի սկսիք: Փորձեցէ՛ք խաղաղ ու ճշգրիտ որոշումներ գոյացնել կարգ մը հարցերու նկատմամբ: Բարեյաջող օրեր կը սպասեն ձեզի:

Ցուլ

Ձեր խելամուտութեան շնորհիւ մեծ գումարներ պիտի վաստկիք եւ պատիւի տիրանաք: Համեստութեամբ վարուեցէ՛ք բոլորին հետ, որպէսզի յարգանքի արժանանաք:

Երկուորեակ

Պետք է ժամանակ յատկացնէք ձեր նախասիրած գործերուն: Հաճելի պահեր պիտի ունենաք ձեր սիրելիներուն հետ:

Խեցգետին

Աշխատանքի փափաքը միայն բաւարար չէ: Յաջողութեան հասնելու բանալին մարդոց հետ ճկունութեամբ լեզու գտնելուն մէջ կը կայանայ:

Առիւծ

Ձեր գործերուն մէջ հաւասարակշռուած եղէ՛ք: Հիասթափութիւններ պիտի ապրիք, բայց մի՛ յուսահատիք: Դուք զօրաւոր անհատականութեան տէր եք:

Կոյս

Այս շաբաթ կարգ մը հարցերու դրական լուծումներ պիտի գտնէք եւ ձեր սեփական ճիգերով նոր նուաճումներ արձանագրէք:

Կշիռք

Ձեր ազգականները սխալ ձեւով կ'ընկալեն մարդոց հետ ձեր յարաբերութիւնները: Հաստատակամ քայլերով յառաջացէ՛ք:

Կարիճ

Ձեր նպատակներուն կը հասնիք ձեր հմտութեան շնորհիւ: Օգտաշատ ճամբորդութիւն մը պիտի կատարէք, որուն ընթացքին նոր բարեկամներու ծանօթանաք:

Աղեղնաւոր

Հեռաւոր բարեկամ մը մեծ աջակցութիւն մը պիտի ստանաք, զոր պիտի խանդավառէ ձեզ: Նոր թափով պիտի կարենաք յաղթահարել բոլոր խոչընդոտները:

Այծեղջիւր

Հանգստանալու եւ կազդուրուելու կարիքը ունիք: Անհրաժեշտ է առողջութեան հոգ տանիլ: Սիրային հանդիպում մը ձեր ներաշխարհը պիտի ջերմացնէ այս շաբաթ:

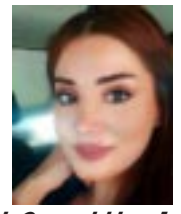
Ջրիտ

Մարդոցմէ առանց օգնութիւն ակնկալելու յառաջացէ՛ք: Բարձրաստիճան մարդոց գնահատանքին պիտի արժանանաք եւ նիւթական վարձատրութիւն ստանաք:

Ձուկ

Սիրային նոր յարաբերութիւն մը պիտի ունենաք: Ձեր բարի գործերուն շնորհիւ ձեր շուրջիներուն յարգանքին պիտի արժանանաք:

Շաղկ Գաբրիէլեան սնդագէտ

ՆՈՅՆՄԲԵՐ ԱՄԻՍԸ՝ «ՇԱՔԱՐԱԽՏԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱՄԻՍ»

Ի՞նչ է շաքարախտը
Շաքարախտը արեան մէջ շաքարի յարատեւ բարձր տոկոսն (մակարդակ) է: Շաքարախտի պատճառով շարոյրի (պանքրիասի) թերացումն է էնսիւլին հորմոնին արտադրման կամ երբ ան բնական չափով էնսիւլին կ'արտադրէ, բայց անօգուտ կ'ըլլայ:

Շաքարախտը ունի 2 տեսակ
1. - Type 1 diabetes (առաջին տեսակի շաքարախտ)
Այս տեսակը կը ճանչցուի մանուկներու շաքարախտ անունով, որովհետեւ ընդհանրապէս ի յայտ կու գայ փոքր տարիքէն եւ հիմնական պատճառը սերնդական կ'ըլլայ:
Այս տեսակի շաքարախտ ունեցողները էնսիւլին կը գործածեն, որովհետեւ շարոյրը չի կրնար արտադրել այդ հորմոնը բաւարար չափով:

2. - Type 2 diabetes (2-րդ տեսակի շաքարախտ)
Այս տեսակը ընդհանրապէս կը զարգանայ ժամանակի ընթացքին. պատճառները կապուած կ'ըլլան ապրելակերպի, սերնդական գործօնի եւ սնուցումի հետ: Այս տեսակի շաքարախտով տառապողները ընդհանրապէս էնսիւլին չեն գործածեր, այլ կը գործածեն դեղեր, որոնք կը կարգաւորեն շաքարի տոկոսը արեան մէջ, որովհետեւ այս տեսակին պարագային շարոյրը էնսիւլին հորմոնը կ'արտադրէ, սակայն անբաւարար չափով եւ կամ՝ բաւարար չափով, բայց անօգուտ կ'ըլլայ:
Կայ նաեւ յղութեան ժամանակ յառաջացած շաքարախտը, որ ընդհանրապէս յղութեան ատեն ի յայտ կու գայ եւ կ'անհետանայ ծննդաբերութենէն ետք:

Ի՞նչ է էնսիւլին հորմոնը
Էնսիւլինը հորմոն մըն է, զոր կ'արտադրէ շարոյրը: Իր պարտականութիւնը արեան մէջ գտնուող *կլուքոզ* շաքարը առնելն ու օգտագործելն է որպէս մարմնի կենսուժ:
Երբ այս հորմոնի արտադրութեան մէջ թերութիւն ըլլայ, կամ երբ շարոյրը գայն արտադրէ, բայց անբաւարար չափով կամ անօգուտ, այս հիւանդութիւնը կը յառաջանայ: Այն ժամանակ շաքարի տոկոսը կը բարձրանայ արեան մէջ եւ պատճառ կը դառնայ մարմնին մէջ գտնուող կարգ մը օրկաններուն եւ հիւսուածքներուն գործին ձախողման:

Որքա՞ն է արեան մէջ շաքարի բնական տոկոսը
Արեան մէջ շաքարի բնական տոկոսը ծոմապահութենէն ետք (այսինքն 12 ժամ եւ աւելի չուտելէ ետք) պէտք է ըլլայ 100 մգ/դլ-էն պակաս:
Պատահական տոկոսը, այսինքն ուտելէ ետք, պէտք է ըլլայ 140 մգ/դլ-էն պակաս:
Իսկ կուտակուած շաքարը, որ շաքարի արեան կարմիր գնդիկներու (հիմոկլոպինի) կապակցութեան ցուցարկն է, պէտք է ըլլայ 5,7%-էն պակաս:

- Ինչպե՞ս պէտք է սնանին շաքարախտ տառապողները**
1. - Օրուան ընթացքին ուտել փոքր քանակով, քանի մը անգամ, փոխանակ ուտելու 1 կամ 2 մեծ քանակ ուտեստ:
 2. - Խուսափիլ պարզ եւ մեծ քանակով շաքար պարունակող ուտեստեղէնէ, անուշեղէնէ եւ ըմպելիներէ, որովհետեւ անոնք շատ արագօրէն պիտի բարձրացնեն շաքարի տոկոսը արեան մէջ:
 3. - Կեդրոնական մակրաթելերով հարուստ ուտելիքներու վրայ, օրինակ՝ բարդ ածխաջուրեր, ինչպէս՝ ցաւար, վարսակ, մութ հաց, նաեւ ուտել կանաչեղէն եւ ընդեղէն, ինչպէս՝ սոսա, սիսեռ, լուբիա եւ այլն:
 4. - Ուտել քիչ ճարպերով սպիտակուցի աղբիւրներէ, ինչպէս՝ հաւու միս (առանց մորթի), ձուկ, կարմիր միս, հակիթ, կաթնեղէն:
 5. - Ուշադիր ըլլալ կերակուրի պատրաստութեան ձեւին, օրինակ՝ տապկելը փոխարինել խաշելով կամ խորովելով:
 6. - Օգտագործել պտղատեսակներ, որոնք կը պարունակեն ցած կամ միջակ քանակով շաքար, (այսինքն արեան մէջ շաքարը կը բարձրացնեն դանդաղօրէն, աստիճանաբար) ինչպէս՝ ելակ, խնձոր, նարինջ եւ այլն:
 7. - Շաքարը փոխարինել քաղցրացուցիչներով եւ օգտագործել չափաւոր ձեւով: Ինչպէս՝ ասպարդամ, աստիլիա, գիլիդոր, սքարին եւ այլն:
 8. - Կեդրոնական լաւ ճարպեր պարունակող սննդեղէնի վրայ (ուտել չափաւոր եւ օրուան կարիքի համեմատ), օրինակ՝ ձիթապտուղի ձէթ, աւոքառօ, ընկոյզ, նուշ:
 9. - Սնանելու ժամերը կարգաւորել եւ ուտել յատուկ ժամերու:
 10. - Բաւարար չափով մարգանք ընել:
 11. - Առատ ջուր խմել՝ (առնուազն 8 գաւաթ օրական) ջրազրկումէ խուսափելու համար:
 12. - Քաֆէին (caffeine) պարունակող ըմպելիները թերեւցնել եւ կամ խուսափիլ անոնցմէ, որովհետեւ անոնք մարմնին ջրազրկման պատճառ կը դառնան:

(շար. 1)

Մարզական

Ռաֆֆի Սիլահեան

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՐՉԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸՆ

- Սուրիոյ պասքեթի ախոյեանութեան առաջին փուլի մրցումներուն, Յալէպի Աիլին 91 - 56 արդիւնքով պարտութեան մատնեց հիւրընկալ թալիաան, իսկ ճալաաը երկու կէտի տարբերութեամբ 79-81 գիջեցաւ Բարամէին: Լաթաքիոյ մէջ Նաուաիրը 76 - 51 արդիւնքով յաղթեց Թիշրիսին, իսկ Դամասկոսի Ռահտէն 82 - 52 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Յըթթինը:

- Միացեալ Եմիրութիւններու մէջ տեղի ունեցած Արեւմտեան Ասիոյ քարաթի տղոց եւ աղջկանց մրցումներուն աւարտին, Սուրիոյ հաւաքականը յաջողեցաւ ձեռք ձգել 15 մետալներ՝ հինգ ոսկի, հինգ արծաթ եւ հինգ պրոնզ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ՖՐԱՆՍԱԸ ԵՐԱՎ ՅԱՅՈՐԴ ՓՈՒԼ ԱՆՑՆՈՂ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՔԱԿԱՆԸ

Համաշխարհային ֆուտբոլի երկրորդ փուլի մրցումներու շրջագիծէն Լեռն, 974 մարզահամալիրին մէջ Ֆրանսայի հաւաքականը 2 - 1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Դանիոյ կազմը:

Հանդիպումի 60-րդ վայրկեանին, Զիլիան Մապիէն Նշանակեց Ֆրանսայի առաջին կողմ, որմէ ութը վայրկեան ետք Դանիոյ հաւաքականի յարձակողական խաղացող Անտրիաս Զրիսթընսէնը արձանագրեց հաւասարութեան կողմ:

86-րդ վայրկեանին Մապիէն անգամ մը եւս ցնցելով մրցակիցին դարպասը, Ֆրանսայի հաւաքականին նուիրեց Նոր յաղթանակ մը, որուն շնորհիւ փոխանցուեցաւ յաջորդ փուլ:

ԸԱԹԱՐ ԵՎ ԸԱՆԱՍԱ ԴՈՐՈՍ ՄԱՍԻՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԿԱՂԵՐԸՆ

Համաշխարհային ֆուտբոլի մրցումներու հիւրընկալ երկիրը՝ Բարթարը, 3 - 1 արդիւնքով պարտութեան մատնուեցաւ Սենեկալէն, որուն հետեւանքով ալ դուրս մնաց մրցաշարքէն:

Յիշենք, որ բացման հանդիպումին Բարթար 2 - 0 արդիւնքով գիջեցաւ Էքուատորին: Բարթարեան մամուլը ծախողութեան պատճառը նկատեց խումբի սպանացի մարզիչ Սանչէզը, որ Նախապէս հաւաքականին հետ տիրացած էր Ասիոյ ախոյեանութեան: Ֆուտբոլի մասնագետներ պահանջեցին անոր դադրեցումը:

ՄՊԱՆԻԱ-ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ՀԱՄԱՍԱՐ ԱՄԻՐՏԵՑԱՎ

Աշխարհի առաջնութեան խմբային փուլի երկրորդ փուլին մըրցեցան Սպանիոյ եւ Գերմանիոյ հաւաքականները: Մրցումը աւարտին հասաւ 1 - 1 հաւասար արդիւնքով:

40-րդ վայրկեանին, Ռեալ Մատրիտի եւ Գերմանիոյ հաւաքականի խաղացող Անթոնիօ Ռոտիկերի նշանակած կողմ իրաւարարը VAR-ին վստահելով չեղեալ նկատեց: 62-րդ վայրկեանին, Պարսելոնայի պաշտպան Ժորտի Ալպայէ ստանձնած գնդակէն օգտուելով, Ալվարո Մորաթան արձանագրեց Սպանիոյ կողմ: Գերմանացիները խտացնելով իրենց յարձակումները յաջողեցան 83-րդ վայրկեանին հաւասարեցնել արդիւնքը եւ աշխուժացնել երկրորդ փուլ փոխանցուելու յոյսը:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 373)

Պատրաստեց՝ Մարինա ԶիլԱբօշեան-Պօղիկեան

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1							■					
2			■				■					
3		■			■		■				■	
4										■		
5					■				■			
6			■									
7	■					■					■	
8					■			■				
9				■								
10	■						■			■		
11					■							■
12		■						■				

Հորիզոնական

- Ակնթարթ: Ծրար:
- Տարի: Դեւ, ոգի: Կիլիկիոյ քաղաքներէն:
- Յարաբերական դերանուն: Գէշ:
- Չօրագունդ: Հակառակ՝ քէն:
- Իգական անուն: Հանքային համեմ: Մակարոյժ միջատ:
- Հակառակ՝ տարածքի միաւոր: Աղանիսի փոքր տեսակ: Հակառակ՝ իրերայաջորդ տառեր:
- Աւանդ, պատգամ: Անգոր:
- Փոքր: Ցուցական դերանուն: Ծաղկապ:
- Հակառակ՝ գրաբար «օր»: Հակառակ՝ տաք երկիրներու մէջ աճող պտուղ: Ցուցական դերանուն:
- Հակառակ՝ տառի մը հարեւանները: Բայական լծորդութիւն: Տարածքի միաւոր: Կրկնուած բաղաձայններ:
- Գրական գործ: Ծառի տեսակ մը:
- Հակառակ՝ յոգնակերտ մասնիկ: Իգական անուն:

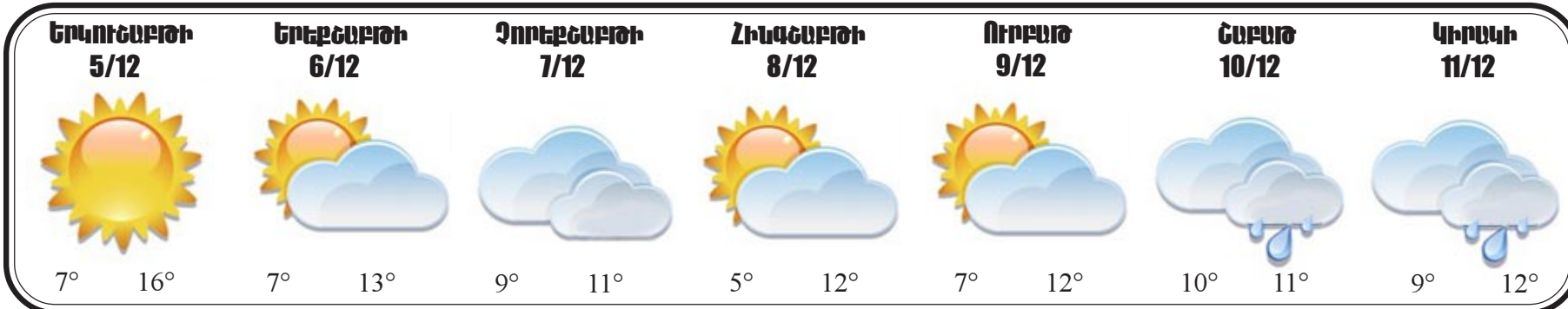
Ուղղահայաց

- Վաճառական: Հակառակ՝ 5200: Յոգնակերտ մասնիկ:
- Տարի: Արժեքաւոր:
- Արաբական երաժշտական գործիք: Չքաւոր:
- Աւելորդ, յաւելադիր:
- Հակառակ՝ Հայաստանի մէջ քրիստոնէութիւնը որպէս պետական կրօնը ընդունման թուականը: Աղբիւր: Հակառակ՝ ցերեկ:
- Փշուր: Սպայ:
- Երկմիտ: Հակառակ՝ Եական բայ:
- Շաղակրատ թռչուն մը: Հակառակ՝ ձիու մագ:
- Կարող: Իրագործել:
- Խումբ, դաս: Հակառակ՝ Եական բայ:
- Հակառակ՝ տառի մը հարեւանները: Արու ոչխար: Ժողովրդային ասացուածքը կ'ըսէ. «..... մանր է, գիւր ծանր է»:
- Բարկութիւն: Հակառակ՝ աման շինելու գոյնագոյն հող՝ բրուտին պիտանի:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 372)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	կ	ա	ր	օ	տ	ա	կ	ա	հ	ա	կ	
2	ի	մ	ն	ա	լ	ի	ն	ա	ո	տ		
3	լ	ա	ր	ը	ր	ի	ր	ա				
4	ր	է	մ	մ	ե	ծ	ճ	ա	կ			
5	ե	ր	ա	խ	ա	յ	ր	ի	ք	լ	ա	
6	դ	ա	լ	ի	գ	ր	ո	հ	գ			
7	ն	ա	ք	ն			դ	մ	ի			
8	հ	ր	ա	ր	ա	շ	ա	հ	ր			
9	ա	ն	ի	ր	ա	լ	ա	ր	ե	լ		
10	ն	ա	լ	գ		ա	ր	կ	դ	ե		
11	ա	ո	օ	ծ	ե	լ	ե	գ	ի	ս		
12	ք	ե	ք	շ	ա	ն	ք	լ	ր	ի		

ԼՈՒՐԻՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ...

Մկրտչի Էջ 1

Հանդիսություններ կայանում են Բերիոյ Հայոց Թեմի Հայրապետական Նուիրակ Գերշ. Ս. Մակար Ս. Եպս. Ազգարեան, Սուրբոյ խորհրդարանի անդամ Ժիրայր Ռեխեան,

Պատկան Մարմինի անդամներ, մարզական, կրթական, բարեսիրական միություններու ներկայացուցիչներ եւ երաժշտասերներու հոծ բազմություն:

Հանդիսավարներն էին Զրիստ Փայասեան եւ Մարմանդ Գեւոյեան:

Ներկաները, քայլերգներէն ետք 1 վայրկեան յոտնկայս լռութեամբ յարգեցին Նահատաներուն յիշատակը: Ապա արաբերէն բացման խօսքով հանդէս եկաւ Զրիստ Փայասեան, որ ողջունելէ ետք ներկաները ակնարկեց երաժշտութեան կարեւորութեան եւ անդրադարձաւ ելոյթին Նպատակին: «Երաժշտութիւնը կը միաւորէ ազգերը: Ան սնունդ է, որ կը բիրտեղացնէ մարդուն հոգին ու սիրտը: Երաժշտութեամբ մշակոյթ մը կը զարգանայ ու կը յառաջանայ, ուստի Սուրբոյ յաղթանակի տօնական այս ամիսներուն ձօնուած այս ելոյթը կը նուիրենք Սուրբոյ վսեմաշուք Նախագահ տղթթ. Պաշար ալ-Ասատին եւ Սուրբոյ յաղթական բանակին», ըսաւ ան:

Հայերէն բացման խօսքով Մարմանդ Գեւոյեան բարի գալուստ մաղթեց ներկաներուն եւ Եսրատային արուեստը պարզաբանելով ըսաւ. «Եսրատայինը ժողովրդական Նշանակութիւն ունեցող բան է, որ կը նշանակէ մէկ ներկայացման մէջ քանի մը արուեստագետներու ելոյթները համակցող բեմական արուեստ, որուն ընդմէջէն կը ներկայացուին երաժշտութեան բազմազան ժանրի ստեղծագործութիւններ»:

Բացման խօսքէն ետք Արամ խաչատուրեանի «Սուներամարտ» երաժշտութեամբ բացուեցաւ բեմին վարագոյրը եւ պարզուեցաւ ճաշակաւոր գոյներով ու ծաղիկներով լուսազարդուած բեմը, որ հարստացաւ խումբի երաժիշտներուն ներկայութեամբ: 24 արուեստագետներ հանդէս եկան երաժշտական տարբեր գործիքներով՝ երգեհոն, հարուածային գործիքներ, քանոն, դաշնամուր, պաս եւ սօլօ կիթառ, շեփոր, սաքսոֆոն, ուտ, ֆլիւթ եւ ջութակ: Անոնց միացան 7 մեներգողներ, որոնցմէ իւրաքանչիւրը ելոյթ ունեցաւ ձայնային իւրայատուկ երանգով, ուժգնութեամբ, գեղեցկութեամբ եւ զգացականութեամբ: Յաջորդաբար հնչեցին հետեւեալ երգերը՝ «Կարաւան», մենակատար՝ Բիւզանդ Պեպեճեան, «Կը Սի-

րեմ Բեզ» (արաբերէն), մենակատար՝ մեղեդի Փամպուքեան, Կոմիտասեան երգերու շարան՝ «Երբ Սարեմ Կու գամ», «Երկինքն Ամպէլ Է», «Բելէ-Բելէ», մեն.՝ Կալին Պալապանեան, «Je t'aime», մեն.՝ Կասիա Պաղտիկեան, անգլերէն ճագային երգերու շարան՝ «Ain't No Sunshine», «Fame», «I Feel Good», մեն.՝ Ակաբէ Ֆրանգեան, «Սուրիա, Իմ Սեր» (արաբերէն) մեն.՝ Մարինէ Մարգարեան, Կասիա Պաղտիկեան, Մեղեդի Փամպուքեան, Լիւսի Յովհաննեսեան-Այվազեան, «Լամմա Պատա» (արաբերէն), մեն.՝ Լիւսի Յովհաննեսեան-Այվազեան, Մարինէ Մարգարեան, Կասիա Պաղտիկեան, «Կապոյտ Մանուշակ», մեն.՝ Մեղեդի Փամպուքեան, արաբերէն դասական երգերու շարան, մեն. Լիւսի Յովհաննեսեան-Այվազեան, անգլերէն ճագային երգերու շարան՝ «Summer Time», «Liber Tango», «Proud Mary», մեն.՝ Մարինէ Մարգարեան:

Արդարեւ բացառիկ խանդավառութիւն կը տիրէր թէ՛ հանդիսատեսին եւ թէ՛ արուեստագետներուն մօտ: Մօտաւոր երեք ամիսներու տընաջան աշխատանքի եւ հետեւողական փորձերու արդիւնքն էր, որ կը վայելէին բոլորը: Իւրաքանչիւր երգի աւարտին հանդիսավարները յայտագիրի երգերուն մասին հակիրճ տեղեկութիւններով հարստացուցին ձեռնարկը:

Նուագախումբը կատարեց Նաեւ Եոհան Սեպաստիան Պախի «Toccata and Fuga»-ն ու բժիշկ Ռաֆֆի Ապեճեանի յօրինած «Tequila»-ն, որուն ընթացքին կարգ մը երաժիշտներ առանձին երժշտ. Նախադասութիւններով իրենց հմտութիւնը ի յայտ բերին:

Յայտագիրին վերջին երգն էր «Կիլիկիա»-ն, որ բոլոր մեներգողներու խմբային կատարումով ներկայացուեցաւ:

Ելոյթի Աւարտին հանդէս եկաւ մասնաճիւղի վարչութեան ատենապետ Գերոզ Աղայապեան, որ ներկայացուց խումբն ու նման ելոյթներու կարեւորութիւնը:

Ապա հանդիսավար Մարմանդ Գեւոյեան բեմ հրաւիրեց Սրբազան Հայրը՝ իր սրտի խօսքը ուղղելու:

Հայրապետական Նուիրակը բարձր գնահատելով շնորհաւորեց Եսրատային Նուագախումբը, որ լոկ 3 ամսուան ընթացքին պատրաստած եւ յաջողուցած էր այդ ելոյթը իր եւ տպաւորութիւնները բաժնեկցեցաւ ներկաներուն հետ ըսելով. «Այսօր երգի եւ երաժշտութեան ճամբով ճեղքուեցաւ այն վարագոյրը, որ երկար տարիներ կը ճընճէր մեր վրայ եւ բացուեցաւ մեր դիմաց այն երթը, որ բոլորովին տարբեր տեղ մը առաջնորդուիք եւ իսկապէս բոլորովին տարբեր միջավայրի մէջ փոխադրեցիք մեզ: Մենք, այսօր, վայելեցիք այնպիսի ներկայացում մը, որ իր մէջ կը բովանդակէր միջազգայինն ու համաշխարհայինը, դասականն ու ժողովրդականը, տարբեր լեզուներով ու տարբեր ժանրերով»:

Աւելի քան երկու ժամ տեւող Եսրատային Նուագախումբի ելոյթը վերջ գտաւ «Պահպանիչ» աղօթքով:

ԳԱՄԻՃԼԻԻ ...

Մկրտչի Էջ 1

րոնեան» Մասնաճիւղի Վարչութեան ատենապետ Յակոբ Պարտումեան ներկաները ծանօթացուց կեդրոնի գրասենեակներուն եւ տարուող ընթացիկ աշխատանքին, ինչպէս նաեւ կեդրոնի «Աճարեան» լսարան-գրադարանին, ուր այս տարի ընթացք առաւ հայագիտականի առցանց դասընթացքը:

Վարչութեան անդամ երկրչփ. Կարպիս Շիրիքճեան արաբերէն բացման խօսքով բարի գալուստ մաղթեց հիւրերուն, ապա ամփոփ գեղոյցով ներկայացուց կեդրոնի հսկայ աշխատանքը եւ կարեւոր դերը՝ նոր սերունդը հայ մշակոյթին ու գրականութեան առջակից պահելու եւ համախմբելու մշակութային մթնոլորտի մէջ, ինչպէս նաեւ քաջալերելու անոր երաժշտութեան եւ կերպարուեստի հակումները:

պահելու ամէն միջոց եւ իրաւունք ունի ու այդ իրաւունքէն լիարժէքօրէն կ'օգտուի»:

Այնուհետեւ Համագագայինի Սուրբոյ Շրջանային Վարչութեան ատենապետուհի Մարալ Տիբայքեան Գամիշլիի «Աւետիս Ահարոն-

Համագագայինի Սուրբոյ Շրջանային Վարչութեան Գամիշլիի ներկայացուցիչ Ռիթա Տեր Սարգիսեան-Կարապետեան իր կարգին խօսք առնելով անդրադարձաւ կեդրոնի փուլային բարենորոգումներուն եւ տարուած բծախնդիր աշխատանքին, դիտել տալով որ վարչութիւնը իր կարելիութիւնները գործառնալով եւնթարկեց՝ ծրագիրը աւարտին հասցնելու համար:

Կեդրոնը ունի «Աճարեան» լսարան-գրադարանը, Կոմիտասի անունով երաժշտական դպրոցը, Այվազովսկիի անունով կերպարուեստի սենեակը: Կեդրոնին մէջ շքեղ բաժին մը յատկացուած է նաեւ «Վանայ» պարախումբին:

ՀՀ Բիւրոյի անդամ Կիրո Մանույեան գնահատանքի իր խօսքը ուղղելով ըսաւ. «Մենք Հայաստանի մէջ աւելի հզօր կը զգանք, ամէն անգամ որ Սփիւռքի մէջ կրթական, մշակութային նոր հիմքեր կը ստեղծուին մեր ժողովրդի գարգացման համար: Այս յանդուգն Նախաձեռնութիւնը Գամիշլիի մէջ վկայութիւնն է այս գաղութին հաւատարմութեան եւ Սուրիական Հայրենիքին վստահութեան: Գաղութ մը, որ որոշած է ոչ միայն իր ինքնութիւնը պահպանել այլ նաեւ ինքզինք զարգացնել, երիտասարդներուն բաց դաշտ ստեղծել, որպէսզի

եան» Մասնաճիւղի Վարչութեան ուղղուած գնահատագիրը ընթերցեց, որպէս երախտագիտութիւն մասնաճիւղի բազմաբնոյթ գործունեութեան եւ յատկապէս մշակութային կեդրոնի վերանորոգման եւ բարեզարդման ի խնդիր անխոնջ աշխատանքին:

Ապա պետական պատասխանատուներ իրենց սրտի խօսքը արտասանելով գնահատեցին կեդրոնի պատրաստութեան հսկայ աշխատանքն ու բարի երթ մաղթեցին հայ մշակութային գործունեութեան:

Հոգեշնորհ Հայր Սուրբը խօսք առնելով լուսարձակի տակ առաւ մշակոյթի եւ գրականութեան կարեւոր դերը սերունդներ դաստիարակելու գործընթացին մէջ, ապա նորանոր վերելք եւ յաջողութիւն մաղթեց համագագայինի յառաջիկայ ծրագիրներուն:

Համագագայինի «Վանայ» պարախումբը հեզաճկուն պարերով գեղեցկացուց ձեռնարկը, գեղ. դէկավարութեամբ պարուսոյց Նանար Սարգիսեանի:

Ներկաները շերմ մթնոլորտի մէջ ողջունեցին կեդրոնին բացումը:

Յիշենք, որ պետական գանազան լրատուամիջոցներ, ինչպէս նաեւ Ռատիօ Երազը, կեդրոնի բացման հանդիսութիւնը սփռեցին: